

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Ljudska skupščina
Aškerčeva
Ljubljana

INE:

KROVITELJ KON-
ZLOČINCEV

ZNAKI BANKROTA

LETNIK VIII.

CELOVEC, PETEK, 17. APRIL 1953

ŠTEV. 22 (573)

UMRL JE NARODNI HEROJ BORIS KIDRIČ

Po težki in dolgi neozdravljivi bolezni je minulo soboto v bolnišnici „Dr. Dragiša Mišoviča“ v Beogradu preminul član Zveznega izvršnega sveta, član sekretariata Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in prvi predsednik prve slovenske vlade, narodni heroj Boris Kidrič. Z njegovim imenom je bila in bo vedno neločljivo povezana vsa revolucionarna pot slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov, zlasti pa bo v zgodovini socialistične gospodarske graditve nove Jugoslavije, v kateri je tovariš Boris Kidrič bil nenadomestljiv steber, njegovo ime za vse čase neizbrisno blestelo na častnem mestu.

Ob smrti Borisa Kidriča sta Centralni komitej Zveze komunistov Jugoslavije in Zvezni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije objavila poseben proglas, maršal Tito pa je podpisal odločbo, s katero je Zvezni izvršni svet proglasil dneve od 11. do 15. aprila za dneve narodne žalosti. Izvršni svet Ljudske republike Slovenije je na svoji žalni seji minulo

nedeljo sklenil, da za trajno ohranitev spomina na neumornega revolucionarja in enega največjih sinov svojega naroda, Borisa Kidriča, imenuje po njem veliko novo tovarno aluminija v Strnišču, sam kraj Strnišče pa da preimenuje v Kidričevo. Prav tako je imel žalno sejo tudi Zvezni izvršni svet pod predsedstvom maršala Tita.

Boris Kidrič je živel dosledno revolucionarno življenje

Kot sin bivšega univerzitetnega profesorja in predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti se je Boris Kidrič rodil 10. aprila 1912 na Dunaju, kjer je tedaj njegov oče služboval kot bibliotekar Državne knjižnice. Od 16. leta starosti je bil član Zveze komunistične mladine Jugoslavije, pozneje pa je skupno s tovarišem Kardeljem sodeloval pri obnovitvi Komunistične partije Slovenije. Dolga leta je moral preživeti v zaporih stare reakcionarne Jugoslavije in v inozemstvu kot politični emigrant.

Leta 1939 se je vrnil v Jugoslavijo in moral je kmalu nato začeti večjidel ilegalno življenje. Nadaljeval je svoje politično delo. Po okupaciji Jugoslavije je bil poleg tovariša Kardelja glavni in neposredni soustanovitelj in organizator Osvobodilne fronte slovenskega naroda ter prvi politični komisar Glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije. Pod partizanskim imenom Peter K a l a n je bil vseskozi ena od glavnih osebnosti vsega slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja. Vodil je tudi slovensko delegacijo na zgodovinsko drugo zasedanje AVNOJ-a novembra 1943 v Jajcu in bil prav tako vodilno udeležen na prvem zasedanju Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta.

Svojo požrtvovalno revolucionarno dejavnost iz NOB je ob osvoboditvi prenesel v slovensko

prestolico Ljubljano, kjer je 5. maja 1945 postal prvi predsednik vlade Ljudske republike Slovenije. Leta 1946 je bil Boris Kidrič kot znani gospodarski mislec in strokovnjak poklican v zvezno vlado najprej kot minister za industrijo in rudarstvo, potem pa kot predsednik gospodarskega sveta zvezne vlade. Nazadnje je bil letos januarja izvoljen za člana Zveznega izvršnega sveta in za predsednika gospodarskega odbora pri Zveznem izvršnem svetu.

Za svoje izredne zasluge v narodnoosvobodilni borbi je bil odlikovan z Redom narodnega heroja in s številnimi drugimi odlikovanji. Za izredno požrtvovalnost v ustvarjanju novega socialističnega gospodarstva in v graditvi socializma v Jugoslaviji, ki si ga ni mogoče zamisliti brez imena Borisa Kidriča, je bil odlikovan z Redom junaka socialističnega dela. Slovenska akademija znanosti in umetnosti ga je zaradi njegovega predvojnega in povojnega publicističnega in znanstvenega dela decembra 1949 izvolila za svojega rednega člana.

Poslednja pot Borisa Kidriča

V stavbi Zveznega izvršnega sveta v Beogradu, kjer je bil postavljen oder pokojnega Borisa Kidriča, so se delovni ljudje jugoslovanske prestolice v neskončnem mimohodu poslovili od njegovih posmrtnih ostankov. Zadnje častno stražo so držali predsednik Jugoslavije maršal Josip Broz Tito ter člani Izvršnega komiteja ZKJ in sekretarji ZKJ ljudskih republik, ki so nato krsto tudi prenesli na lafeto. V sprevedu do železniške postaje in ob ulicah, po katerih se je premikal, je na desetisoče Beogražanov izkazalo poslednjo čast pokojnemu velikemu sinu Jugoslavije.

Po poslovnih govorih Aleksandra Rankoviča, Peka Dapčevića in drugih je posebni vlak zapustil Beograd. Kjerkoli se je vlak na svoji poti v Slovenijo ustavil, so ga ljudske množice jugoslovanskih narodov sprejele in izkazale zadnje čast pokojnemu. Vsa Jugoslavija je v žalosti spremljala narodnega heroja Borisa Kidriča na njegovi poslednji poti. Stotisoči so čakali ob progih, da je vlak vozil mimo njih. Z istim vlakom pa so se vozili v Ljubljano najožji tovariši in sodelavci Borisa Kidriča, med njimi tudi žena pokojnega in maršal Tito.

Malo po polnoči od ponedeljka na torek je žalni vlak s posmrtnimi ostanki Borisa Kidriča prispel v Ljubljano, kjer so ga pričakovale nepregledne ljudske množice. Naslednji dan se je Ljubljana poslavljala od pokojnega Borisa Kidriča v dvorani Ljudske skupščine, kjer je bil postavljen njegov oder in ki je bila okrašena kot cvetoči vrt. Prav tako mu je vsa Ljubljana izkazala zadnje čast ob pogrebnih svečanostih v sredo. Na trgu revolucije so se od njega poslovili tovariši Kardelj in Janko Rudolf, pred palačo Izvršnega sveta LRS pa Miha Marinko in ob grobu še maršal Tito in drugi. Maršal Tito in

Izjava nove vlade o njenem programu

Na zasedanju parlamenta v sredo je v imenu nove avstrijske vlade podal zvezni kancler ing. Raab obširno izjavo o programu bodoče politike.

Na zunanjepolitičnem področju je spet na prvem mestu zahteva po končni vzpostavitvi avstrijske neodvisnosti in osvoboditve od zasedbenih bremen. Dokler pa do tega še ne more priti, naj zasedbene sile vsaj same nosijo stroške zasedbe. Odnose do sosednjih držav hoče nova vlada razvijati v medsebojnem prijateljstvu in posebno pospeševati gospodarsko in kulturno sodelovanje.

Notranjepolitični problemi, ki jih je novi kancler v svoji izjavi omenil in ki jih hoče reševati pa so „dvig stanja zaposlenih“ s posebnim ozirom na trenutno brezposelnost mladine, nadaljevanje investicij na podlagi politike državnih posojil poleg sredstev iz držav-

nega proračuna, olajšave v plačevanju davkov ter poenostavitev davčnih uredb, nadaljnje pospeševanje graditve stanovanjskih objektov po dosedanjih načelih, izboljšanje in razširitev na ostale sloje socialnega zayarovanja, izboljšanje položaja državnih uradnikov, posojila za dvig kmetijstva in standarda podeželskega prebivalstva, odprava izjemnih zakonov itd.

Vsa vladna izjava, o kateri je parlament včeraj začel razpravljati, pravzaprav ne vsebuje nič novega, ampak je zbirka običajnih načrtov in obljub za vse sloje prebivalstva. V kolikor jih bo znala nova vlada izpolnjevati, bo tudi žela priznanje in zaupanje državljanov, ki so takih vladnih izjav že mnogo slišali, niso se pa vedno povsem spremenile v dejstva in je bilo dostikrat tako, da so bile vladne izjave in programi eno, dejanska vladna politika pa v marsičem drugo.

Po 11 letih še vedno borba za pravice

Z občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev

V torek, dne 14. t. m. — na dan 11. obletnice množičnega nasilja nacistov nad koroškimi Slovenci — so se slovenski izseljenci zbrali v Celovcu na redni letni občni zbor svoje organizacije. Iz vseh krajev, koder so 14. in 15. aprila 1942 SS-ovci nasilno trgali slovenske družine z domačij in rodne grude, so tudi letos prihiteli zastopniki izseljeniških rodbin in do zadnjega kotička napolnili prostorno dvorano v Delavski zbornici.

Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev je

otvoril in vodil njen podpredsednik Janko Ogris iz Bilčovsa, ki je najprej pozdravil vse navzoče, posebno pa pevko ljubljanske Opere Sonjo Drakslerjevo in dirigenta Bojana Adamiča, ki sta se odzvala povabilu, da s kulturnim programom olepšata spored občnega zbora. V svojih uvodnih besedah se je podpredsednik Janko Ogris spomnil 14. in 15. aprila leta 1942, ko se je začela strašna križeva pot slovenskih koroških izseljencev, ter med drugim naglasil, da „ni nobena

bajka, da so naš odgnali v tujino, kjer naj bi poginili, pa čeprav se nam danes morda vse to zdi kot sanje; zavedati so moramo, da je bila to kruta resnica, bil je njihov namen, da nam vzamejo zemljo in nas uničijo.“

Uvodnim besedam je sledila komemoracija in se je podpredsednik v globoko občutenih besedah spomnil tistih izseljencev — sotrpinov, ki so umrli v času od lanskega občnega zbora. S posebno hvaležnostjo je počastil spomin rajnega Jake Reichmana, ki je kot podpredsednik več let požrtvovalno in nesebično deloval za dobrobit vseh izseljencev.

Potem pa je stopila na oder operna pevka Sonja Drakslerjeva ter ob spremljavi Bojana Adamiča zapela več prekrasnih slovenskih pesmi.

Sledilo je poročilo o delu odbora Zveze slovenskih izseljencev, ki ga je podal tajnik Rado Janežič. Odbor se je zlasti zavzel za dokončno popravo tiste materialne škode, ki je bila v letih 1945 do 1947 pri izseljencih uradno ugotovljena. Po vlogi in intervenciji

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zgoraj: Prostorna dvorana v stavbi delavske zbornice je bila zasedena do zadnjega kotička. Izseljenci na občnem zboru pazljivo sledijo poročilom funkcionarjev svoje organizacije. — Desno: Novoizvoljeno predsedstvo ZSI Vinko Gröblacher, Lovro Kramer in Franc Prušnik.

Škof Köstner - pokrovitelj kongresa vojnih zločincev

Demonstracija proti sosedni državi pod pokroviteljstvom celovškega škofa — Ustaški vojni zločinci zlorabljajo svoje bivanje v Avstriji za akcije, ki jih mednarodno pravo ne dopušča — Manifestacija Anti Paveliču in takozvani Nezavisni državi Hrvatski v Celovcu — Ali bo kot v primeru slovenskih duhovnikov ordinariat spet zanikal — Kaj bo povedal dr. Tischler

V mednarodnem pravu obstoja pravica azila za politične emigrante. Da je precej čudno, če se s takšnimi pravicami okoriščajo vojni zločinci, ki imajo na vesti stotisoče nedolžnih žrtev, je menda povsem jasno. Še bolj protipravno pa je, če takšni ljudje zlorabljajo svoje bivanje v tuji državi za zarotniško delovanje proti državi, iz katere so pobegnili. In nekaj podobnega smo doživeli 4. in 5. aprila v Celovcu.

Ustaški emigranti, ki žive v Avstriji, so namreč v teh dnevih priredili v Celovcu svoj takozvani „kongres“, ki so ga sicer pozkušali pred oblastmi prikriti kot neke vrste versko prireditve. Vključeno dejstvo, da je avstrijska oblast prepovedala vse one dele programa, ki niso imeli verskega značaja, pa so ustaši vendarle dali celotni prireditvi izrazit političen značaj in jo pretvorili v odkrito prevratniško demonstracijo proti sosedni Jugoslaviji.

Govornika Cecelja in Mikrut sta v svojih izjavah proslavljala obletnico ustanovitve takozvane Nezavisne države Hrvatske, ki jo je ustanovil Hitler in ki je imela nalogo, da vključi del jugoslovanskega prebivalstva v nemški vojni stroj in da prepreči enoten osvobodilni boj

nam postaja še bolj jasno stališče ordinariata, ki je po denunciaciji belgardistov iz Mohorjeve hiše prizadejal nedavno nezaslišano krivico skupini duhovnikov iz Ljudske republike Slovenije. Sedaj je povsem jasno, da ima ordinariat eno mero za pošteno slovensko ljudstvo in celo za poštene slovenske duhovnike, drugo mero pa za razne vojne zločince.

Ker pričakujemo, da bo podobno kot v primeru maše za slovenske izseljence leta 1946 in letošnjega gostovanja slovenskih duhovnikov na Koroškem tudi sedaj ordinariat izdal kakšno lažljivo sporočilo javnosti, objavljamo nekaj dokaznega materiala.

Objavljeni klišei kažejo: Naslovno stran svečane publikacije z zemljevidom takozvane Nezavisne države Hrvatske, kar predstavlja dejanje usmerjeno proti suverenosti sosednje države. Dalje prvo stran publikacije, kjer vidimo imena pokroviteljev in slavnostnega odbora. Kot pokrovitelj je naveden celovski škof dr. Köstner, v slavnostnem odboru pa so razni vidni ustaški funkcionarji. Zlasti nekatera imena bodo javnost prav gotovo zanimala. Nadaljnji klišei nam kaže 4. in 5. stran publikacije. Narisan je celovski škof, poleg njega je obavljen njegov pozdrav ustašem, ki jih imenuje „iz ljubljene domovine pregnane sinove in hčerke hrvatskega naroda“. Takoj na naslednji strani pa objavlja svoj članek emigrantski funkcionar Franjo Vranjkovič, ki med ostalim pravi, da „stojimo pripravljene da krenemo po brezkompromisni poti, ki pozna samo Nezavisno državo Hrvatsko.“

V nadaljnjo ilustracijo navajamo odlomke iz omenjene brošurice. Drago Rotin piše med drugim: „Na žalost sedem milijonski hrvatski

narod danes ne zastopa svojih barv niti svoje-ga imena, ker je vključen v umetno tvorbo Jugoslavijo...“ Ivan Pajt piše med drugim: „... klagenfurtske hrvaške skupnosti, ki v borbi za... Nezavisno državo Hrvatsko ne

vaški kongres... je zelo pomemben... besede brez dejanj so kot pisma brez štampiljke, ki se jim poklanja malo zaupanja... Mi... iniciatorji tega sestanka, hočemo biti pristo-voljno ta štampiljka... Zato pridite vsi v Klagenfurt... in podprite ustvarjanje naše jutrišnje domovine Nezavisne države Hr-vatske.“

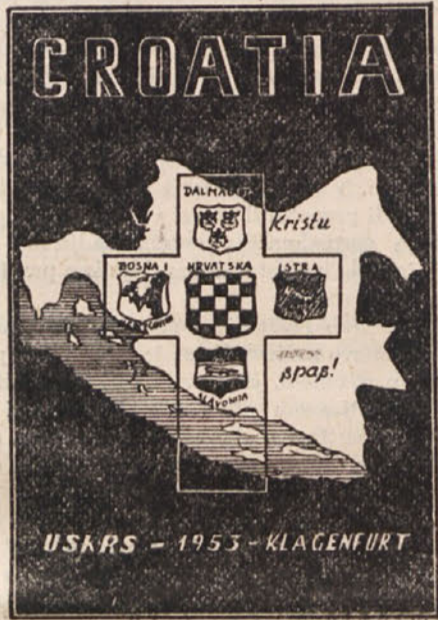
Prepričani smo, da so ti dokazi za danes dovolj. Sedaj pričakujemo, kaj bo izjavil gos-pod dr. Köstner. Zanima nas pa tudi, če se bo gospod Tischler tudi potegnil za ustaške

Čista slika škofa Köstnerja je slika, ki jo je izdelal v tiskarni... (Caption describing the portrait as a 'clean image' of Bishop Köstner, likely a caricature or official photo used in the propaganda.)

ŠKUPINA GOVORI...

Na letošnji praznični kongres... (Text describing the propaganda event, mentioning the 'clean image' of the bishop and the role of the clergy in the 'Independent State of Croatia').

jugoslovanskih narodov. Govornika sta vzklika-la tej marionetni državi, napovedovala, da si jo bodo Hrvati spet ustanovili, in da bo morda že kmalu prišlo do tega. Navzoči so prepevali ustaške fašistične pesmi in klical enemu največjih vojnih zločincev, dr. Paveliču.

Hkrati s takozvanim kongresom se je vršilo tudi zborovanje ustaških oficirjev, ki je razpravljalo o povsem vojaških vprašanjih. Prav radi tega se je vršilo tudi v največji tajnosti.

Prav nič se ne čudimo temu, da se poizkušajo pobeželi vojni zločinci tolažiti s tem, da bodo spet prišli časi, ko bodo lahko nemoteno gospodarili po delih Jugoslavije in klali delovno ljudstvo. Čudimo se pa dvema dejstvom. Namreč temu, da navzoči policijski uradniki niso poskrbeli, da bi se izvedla prepoved kakršnih koli političnih izgrediv. Predvsem pa nas čudi nezasi-

„Dajte, da se napijem komunistične krvi...“

Sličice o zverinstvih Paveličevih ustašev v takozvani Nezavisni državi Hrvatski

(Iz knjige Mila Milatoviča: Zadeva Andreje Hebranga.)

V Liki, Kordunu, Baniji, okrog Kupresa, Livna, Tomislavgrada, Člamoča, Petrovca, Travnika, Zenice, Konjica, Ljubuškega, Širokega Brega, Stolca, Metkoviča, Trebinja in drugod po Hrvatskem, po Bosni in Hercegovini, povsod globoke jame in prepadi — skupni grobovi mož, žena in otrok.

Čitam strahotne zgodbe nekaterih preživelih prič:

„Prignali so nas pred samo brezdno. Zijalo je globoko in mračno. Okrog trideset nas je bilo, mož in žena. Nekaj mater, ki so bile med nami, je tesno prižemalo k prsim svoje otroke. Prepadeni smo strmeli pred se in čakali na strele naših rabljev. Oni pa so nas pričeli vezati z žico. Enega k drugemu, roko k roki. Nekateri nesrečneži niso prenesli tega. Ko so prišli na vrsto, so se opotekli in strmo-glavili v prepad. Eden izmed ustašev pa je pripomnil: Nikar ne hitite, saj bo za vse dovolj prostora! Nastala je strahotna tišina. Strel. Prvi z leve strani je omahnil in potegnil za sabo živo verigo. Daleč naokrog pa so odmevali kriki žena in mož in jok otrok...“

... Mirko Puk je v prvih mesecih obstoja zloglasne Nezavisne države Hrvatske zvalil s pretvezo, da gre za prekrstitev (Paveličevi ustaši so namreč prisilno in s pristankom Vatikana in nadškofa Stepinca prekrščevali pravoslavno srbsko prebivalstvo v katoliško vero, čemur je po navadi sledilo uničenje celotnega prebivalstva), v srbsko pravoslavno cerkev v Glini okrog 700 Srbov iz okoliških vasi. Člani zločinske organizacije Ustaša so jih najbolj zverinsko mučili, nato pa do poslednjega kar v cerkvi poklali...“

... Takrat so vsakega dne prihajale v taborišče žene z otroci. Vrban (upravnik taborišča Stara Gradiška) je ukazal, naj otroke odvzamejo materam... Potem so jih pustili na travniku preko noči. Otroci so ležali na travi, preko noči so se prehladili, zjutraj je na njih padla rosa... To so bili otroci, stari od 6 mesecev do dveh let... Otroci so pričeli umirati. Približno 14 dni pozneje je Vrban ukazal, da spravijo bolne otroke v posebno sobo... Otroci so lazili po podu, eden med njimi je vtaknil roko in noge med vrata, ki se tako niso mogla zapreti... Vrban je zaloputnil vrata in zdrobil otroku nogo... Potem je dete zagrabil za zdravo nogo in ga treščil ob zid. Otrok je bil mrtev... Ko je bila soba polna, je Vrban prinesel ciklon in podušil vse otroke...“

... Štiri leta, dan za dnevom in noč za nočjo, so prihajali transporti zapornikov v Jasenovac (ustaško taborišče)... Prihajali so v tisočih in tisočih, taborišče pa jih ni smelo in ni moglo sprejeti več kot tri tisoč. Prekošteviline so vozili preko Save v Gradino, v klavnico za ljudi...“

... Procedura ob spajemu v taborišče se je pričela z „govorom“, polnim najnesramnejših groženj... Zatem je prišlo na vrsto ropanje. Jemali so vse, od ure, prstana, nalivnega peresa in drugih predmetov za osebno uporabo do obleke in perila... Potem pa je prišla „krvava šiba“... Zunaj je že čakal gosti špalir ustašev... Pričenjal se je strahotni prizor: Na širokem stopnjišču uprave taborišča so ob-

poznava kompromisa...“ Oficir Stipe Ivandič pravi: „Našli se bomo pa na istem mestu, kjer smo že bili, na mestu, ki mora priti na vse globuse in na vse zemljepisne karte pod nepozabnim imenom Nezavisne države Hrvatske...“

O namenu takozvanega kongresa piše v brošuri Ante Mikrut takole: „Ta veliki hr-

emigrante. Sicer res niso Slovenci, emigranti in fašisti so pa le tudi...“

Da bo vsem jasno, kaj vse so med vojno zagrešili ustaši, ki so po lastnih besedah škofa tako blizu cerkvi in njegovemu srcu, objavljamo spodaj posebej tudi nekaj odlomkov pod naslovom: „Dajte, da se napijem komunistične krvi.“

... Na severovzhodni strani taborišča Jasenovac... so postavili na planoti, pod vedrim nebom, spomladi 1942. leta posebno taborišče, v katero so zaprli 40.000 Ciganov.

Podnevi in ponoči so se pomikale dolge kolone Ciganov k Savi, da so jih potem z brodom prevažali v klavnico Gradino. Cigani so morali na violinah igrati posmrtno koračnico sebi, svojim ženam in otrokom... V oktobru 1942 je v tem taborišču ostalo samo še 140 zapornikov.

... Imel sem priliko, da spoznam material o nekaterih taboriščih v nacistični Nemčiji in fašistični Italiji, in da spoznam strahoto in zločinstvo v odnosih neljudi do človeka, kar so si lahko izmislili samo degenerirani in patološki nacistično-fašistični možgani. Toda taborišče Jasenovac je bilo višek vsega. Tu so njegovi tvornici v mnogem prekosili celo svoje učitelje, nacistične gospodarje. Število jasenovačih žrtev presega pol milijona nedolžnih mož, žena in otrok. To pomeni, da je vsak deseti prebivalec takozvane Nezavisne države Hrvatske pustil svoje kosti v Jasenovcu...“

... Če govorimo o tem, da so ustaši z nekaterimi svojimi zločini prekosili naciste, potem se spominjamo lika brata Majstoroviča-Filipoviča Miroslava.

Kot frančiškan-duhovnik je bil pod imenom Filipovič zaprt v začetku 1942. leta v Zagrebu radi kriminala... Poslali so ga v taborišče Jasenovac, da prestane tam kazen. Kmalu se je smel svobodno gibati. Ko je poveljstvo taborišča opazilo, da se v njem skrivajo ustaška nagnjenja, so ga vvrstili med se in mu dali oficirski čin. Ob koncu leta 1942. je pod imenom Majstorovič postal komandant taborišča in dobil čin kapetana.

Teško, celo nemogoče bi bilo naštet vse zločine tega patra-ustaša.

Te je samo nekaj primerov iz dokumentov. Majstorovič-brat Filipovič sedi za mizo v komandi taborišča pri kosilu. Pride ustaša z zapornikom in mu raportira. „Dušni pastir“ mirmo odloži nož in vilice... potegne pištolo. Meri v tilnik. Zapornik se zgudi ob mizi, on pa nadaljuje s kosilom in ukaže: „Pokličite grobarje!“...“

... Pred Majstorovičem-bratom Filipovičem stoji v vrsti trije Cigani. V strahu trepetajo, on pa se satansko krohota. Ukaže prvemu Ciganu, da ubije s kijem drugega, potem tretjemu, da ubije prvega, poslednjega pa potem ubije sam.

V taborišču stoji zaporniki v dveh vrstah. Javni pregled. Majstorovič-brat Filipovič gre med obema vrstama. Enim gleda v lica, drugim v tilnike. Izbira žrtve. Odjekne nekaj strelcov. Tokrat strelja v prsa ali v hrbe. Vrsti se razmikata. On gre od žrtve do žrtve in vtika v rano konec gumijaste cevčice. Drugi konec drži v ustih. Srka kri in govori: „Dajte, da se napijem hrvatske komunistične krvi, dajte, da se napijem judovske krvi“, in tako dalje...“

Na letošnjo veliko noč, osem let po koncu vojne, so lahko imeli ti zločinci svoj „kongres“ v Celovcu. Vzklikali so krvavi Nezavisni državi Hrvatski in krvavemu Paveliču. Visoko pokroviteljstvo nad kongresom zločincev pa je prevzel gospod dr. Köstner, celovski škof. Tega javnost ne sme nikoli pozabiti...“

HRVATSKA KATOLIČKA MLADEŽ u exilu Koruška - Austria Roziva. (Advertisement for the Catholic Youth of Croatia in exile, including contact information for the congress.)

šana politika celovškega škofa Köstnerja, ki je prevzel pokroviteljstvo nad prireditvijo, in ki je navzočim, ki so aplavdirali Paveliču in ponovni razcepitvi Jugoslavije, v svojem pozdravnem govoru izrekel svoje polno priznanje. Takšen postopek celovškega škofa, ki predstavlja odkrito protijugoslovansko provokacijo in ki štiti po mednarodnem pravu nedovoljeno zaroto, nam osvetljuje v precejšnji meri celotno politiko, ki jo vodi škofijski ordinariat do nas koroških Slovencev in do Jugoslavije. Sedaj

KOLENDAR

Petek, 17. april: Rudolf.
Sobota, 18. april: Apolonij.
Nedelja, 19. april: Leo IX.
Ponedeljek, 20. april: Neža Montep.
Torek, 21. april: Anzelm.
Sreda, 22. april: Soter in Caj.
Četrtek, 23. april: Vojteh.

SPOMINSKI DNEVI

17. 4. 1943 Nemški zunanji minister Ribbentrop je svetoval italijanski vladi stroge mere proti slovenskim partizanom in upornikom.
18. 4. 1893 Rojen v Nabrežini pesnik Igo Gruden.
19. 4. 1911 Umrl slikar Ivan Grohar.
20. 4. 1849 „Slovenija“, dunajsko društvo slovenskih visokošolcev in izobražencev je objavila politični program slovenskega naroda: Zedinjeno Slovenijo — 1945 Skupina III. bataljona koroškega partizanskega odreda minirala progo Celovec — Dravograd.
21. 4. 1919 Ustanovni kongres socialistične delavske stranke Jugoslavije v Beogradu, ki se naslednje leto preimuje v KPJ.
22. 4. 1870 Rojen v Šimbirsku, danes Uljanovsku, Vladimir Iljič-Uljanov-Lenin, ustanovitelj bolševizma. — 1943 Umrl v Ljubljani slikar Rihard Jakopič.
23. 4. 1944 Patulja 12 partizanov zaprla promet na cesti St. Ilj — Zg. Vesca.

Zgledna dejavnost SPD „Danica“ v Št. Vidu

V Podjuni smo zvedeli, da si bo šentvidsko društvo zidalo dvorano. Lastnik gostilne „Pri Voglu“ v Št. Primožu je do sedaj vedno rad dal na razpolago šentvidčanom svojo dvorano. Še več, če so igralci rabili kake rekvizite za svojo igro, so vse dobili pri njem na posodo in to zastonj. Zato ni čudno, da so se odločili, da bodo skupno z njim prizidali k njegovim stavbi še dvorano in oder, ki bo po veličini eden najlepših odrov na Koroškem. Dogovorili so se baje tako, da bo gospodar zidal dvorano, društvo pa bi zbiralo les za oder. Z delom bodo začeli kar kmalu.

To društvo kar pridno igra. V nedeljo so že drugič gostovali v Žitari vasi. To pot so igrali Finžgarjevo „Razvalino življenja“. Dvorana je bila polna. Ni čuda šentvidčani slove kot dobri igralci, poleg tega pa so nastopali še mladi pevci iz Dol, ki so nas prav pirjetno presenetili, s svojimi pesmimi pa so prijetno skrajšali tudi odmore.

Igralsko družino Slovenskega prosvetnega društva Šent Vid sestavljajo večinoma mladi igralci. Čeprav mladi po letih, imajo za seboj lepo število uspešnih predstav. V prvih letih po vojni so z uspehom igrali več Finžgarjevih iger, kakor: „Verigo“, „Divjega lovca“, „Našo krt“. Uspelo so zaigrali Borove „Raztrgance“, s katerimi so gostovali tudi v drugih krajih Podjune. Klinarjeva „Plavž“ je ena od njihovih najboljših iger. Dalje so igrali še: „Tri sestre“, „Kmet Herod“, „Zadnji vitez Reberčan“, „Drabosnjaka“, in v zadnjem času še „Počeni prstan“. Torej — za mlade igralce lep uspeh.

Če govoriš s tov. Radovanom Gobcem, rad pohvali šentvidske pevce. Zelo je bil zadovoljen z njimi, čeprav so sami mladi fantje. Pravi, da skoraj popolnoma obvladajo petje po notah. To je nedvomno rezultat dolgega in vztrajnega dela in rednih vaj v društvu.

Kje najde mlad človek lepšega razvedrila kot pri disciplinirani pevski vaji in lepem nastopu, kjer uspeh prav gotovo ne izostane ...

Požrtvovalnim in delovnim članom šentvidskega Slovenskega prosvetnega društva želimo pri nadaljnjem delu obilo uspeha. Želimo jim, da nam kmalu pokažejo novo, lepo igro v novi dvorani. Prepričani smo, da bo to kmalu, saj je poleg starejših prosvetarjev pri delu polno mladih moči, ki ne štedijo s svojimi silami za kulturni napredek svoje okolice.

Službeni jubileji v bolniški blagajni za delavce in nameščence

V soboto, dne 11. aprila, so se zbrali nameščenci „Koroške pokrajinske bolniške blagajne za delavce in nameščence“ v dvorani radijskega poslopja v Celovcu, da počastijo deset svojih kolegov v okviru majhne proslave ob priliki 25. letnega službenega jubileja v zavodu. Bujno odobravanje za svoje besede so želi govorniki: predsednik sindikalne zveze Herke, dir. Just ter člana delavskega in nameščenskega sveta v podjetju, Wrulich in Kollinger.

Peski zbor zavoda pod vodstvom dirigenta Fortunata ter godba kolega Kolb-a so olepšali proslavo ter popestrili zabavo.

Slavljenici so prijeli od sveta delavcev in nameščencev lepa darila. V njihovem imenu se je zahvalil za darila in za lepe besede govornikom vodja urada za revizijo uprave tovariš Hofer.

Slavnost, ki je potekla v popolni harmoniji, so zaključili v pozni uri s plesom.

Po naši zemlji

Ing. Marko Polcer — šestdesetletnik

Jutri, v soboto, 18. aprila, praznuje pionir slovenskega sadjarstva na Koroškem, ing. Marko Polcer, svoj šestdeseti rojstni dan. Redko naletimo med nami na človeka, ki bi kakor on vse-

stransko delil trnjevo pot, ki jo je naš narod prehodil v zadnjih šestdeset letih.

Naš vsepovsod spoštovani jubilar se je rodil 18. aprila 1893 pri Vazarju v Spodnjih Vinarah blizu divnega Klopinskega jezera v osrčju Podjune. Svoja otroška leta je preživel na domači

kmetiji pri očetu in skrbni materi skupno z mlajšim bratom in tremi sestrami. Iz ljudske šole, ki jo je obiskoval v Št. Primožu v Podjuni, so ga starši vsled njegove telesne šibkosti poslali v gimnazijo v Celovec, kjer se je že kot mladenič vključil v takrat izredno močno slovensko gibanje v Celovcu. To in globoka povezanost z domačo grudo, h kateri je bil vzgojen na domačiji, sta vtisnila vsemu njegovemu nadaljnjemu življenju in dejavnosti svoj pečat.

Zaradi pritiska, ki so ga pričeli na celovski gimnaziji izvajati na slovenske študente, je mladi Marko zapustil Celovec in se vpisal v gimnazijo v Kranju, pozneje pa v Gorici.

Vihra prve svetovne vojne je našega 60-letnika vrgla na italijansko fronto. Ko se je vrnil domov, je bil prva leta desna roka svoji vdoveli materi in ji pomagal urediti vsled prerane smrti očeta in vojnih razmer sila prizadeto kmetijo.

Ko je brat Andrej dorasel in prevzel kmetijo, se je Marko odločil za svoj bodoči poklic; vpisal se je na agronomsko fakulteto univerze v Zagrebu, iz katere je prestopil pozneje na visoko šolo za zemeljsko kulturo na Dunaju, kjer je diplomiral za inženirja agronomije.

Po zaključeni praksi na Češkem se je vrnil na Koroško z namenom, da prične kot slovenski strokovnjak orati med slovenskimi kmeti brazde gospodarske prosvete in pospeševanja kmetijstva. V tem času pri deželni kmetijski oblasti ni

bil zaposlen niti en slovenski strokovnjak, do katerega bi se slovenski človek lahko v zaupanju obrnil. Marko je, vedoč za važnost takega položaja, nešteto krat prošil za službo pri deželni kmetijski oblasti, naletel pa je vsakokrat na gluha ušesa in na zaprta vrata.

Ko tudi slovensko predstavništvo njegovemu stremljenju ni vedelo nuditi opore, se je slednjič odločil, da iz lastnih sil ustvari prvo sadno drevnico na Slovenskem Koroškem. Tako je iz lastnih sil in dolga leta osamljen služil povzdigu našega sadjarstva, katerega ljubitelj je že od nekdaj bil. Nad 25 let že pošilja tisoče drevesc po naših vaseh od Ziljske Bistrice do Žvabeka.

Njegova drevnca so povsod čislana. Kot dober poznavalec za sadjarstvo precej trdih klimatičnih razmer naših dolin, se je odločil za vzgojo proti pozebi izredno trdnih in v pogledu na zemljo zelo skromnih drevesc. Njegova drevnca sama leži na skopi zemlji in je odprta v igrednim mrzlim vzhodnim vetrovom. To je najboljšo izpričevalo, da se ni lotil drevničarstva zaradi osebnih koristi, marveč v prvi vrsti iz ljubezni do slovenske koroške zemlje in ljudi, ki jo obdelujejo.

Njegova dejavnost pa ni ostala samo v drevnicah. Nedvomno je tudi njegova velika zaslug, da se je vsa njegova okolica v zadnjih 30 letih gospodarsko vidno dvignila in da beleži tudi lepe uspehe na področju komunalne dejavnosti. V svojih 30 letih strokovnega dela pa je tudi prepotoval skoraj vse naše vasi in v osebnih gospodarskih nasvetih, sadjarskih tečajih in sadnih razstavah kazal ljudem pravilna pota v sadjarstvu.

Ing. Marko Polcer je z narodnoosvobodilno borbo nanovo zaživel. Ko se je njegov brat pridružil partizanom, je prevzel vodstvo kmetije in bil partizanom pravi oče. Vsakdo, ki je hodil kot partizan v okolici Št. Vida, pozna našega vedno skrbiljivega inženirja, njegovo odprto dušo in dobro srce.

Z ustanovitvijo Slovenske kmečke zveze, katere Pokrajinskega odbora član in referent za sadjarstvo je že od leta 1946, je svoje delo za koroške Slovence in naravnost mladeniško žilavostjo pomnožil. Odsihmal hodi zimo za zimo po predavanjih in redno piše v Slovenskem vestniku o vprašanjih sadjarstva ter drugih vprašanjih našega kmetijstva. Navzlic svojemu šibkemu zdravju je srce razvoja našega sadjarstva na Koroškem.

Ob njegovih šestdesetletnici mu z globokim spoštovanjem izrekamo zahvalo za vse, kar je za naš živelj, predvsem pa za sadjarstvo na Koroškem koristnega napravil in mu ključemo: „Na mnoga leta po dosedanji poti naprej!“

Borovlje

Borovljičani bomo organizirali za Mežico svoj avtobus. Če se kdo iz okolice pelje raje z avtobusom, naj se prijavi v Borovljah pri Andreju Wieserju in v Selah v gostilni pri Maleju pri Ogrisovi Pepci. Vožnja bo stala 30 šilingov.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni bo v nedeljo, dne 19. aprila 1953, ob 15. uri v Št. Primožu pri Voglu ponovilo igro:

„RAZVALINA ŽIVLJENJA“

Pridite tudi tokrat v obilnem številu na našo prireditev!

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob prezgodnji smrti našega dragega moža in očeta

Matevža Šlemica

p. d. Štamca v Kapli na Dravi

izrazili so žalje in za številno spremstvo od blizu in daleč na pokojnikovi zadnji poti.

Posebna zahvala pevcem za globoko občutene žalostinke, Slovenski prosvetni zvezi, Slovenski kmečki zvezi in Hranilnici in posojilnici v Borovljah za vence in za tolažilne poslovilne besede v imenu navedenih organizacij. Kapla na Dravi, dne 15. aprila 1953.

Zalujoča družina.

Pomladanski pevski koncert v Hodišah

Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ v Hodišah je priredilo minulo nedeljo svoj pomladanski pevski koncert pri Brücklerju ob Hodiškem jezeru. Predsednik društva Miha Mothe je v jedrnatih besedah pozdravil številno občinstvo, domače pevce in pevce goste: Leonhardsgilde, Bergler Glöckle in Trio Cuggenberger. Predsednik je v svojem govoru izrazil, da ta dan Hodiše jo.

Za uvod so zaigrali pod spretnim vodstvom Folteja tamburaši vesele koračnice. Melodije krepke in mehke, resna in šaljiva — vesela pesem se je vrstila ena za drugo, ki jih je hvaležno občinstvo z burnim pritrdjevanjem sprejemalo. Marljivi pevovodja Folti Pavlič je žel za svoj obilni toda uspešni trud zasluženo priznanje, ker vsi so lahko ugotovili, da je mešani in moški pevski zbor v spretnih rokah. Pevski koncert pevcev Slovenskega prosvetnega društva

in sodelovanje pevcev-gostov je nam podaril zares užitka poln popoldne, pa ne samo to, sodelovanje dveh zborov z nemišo pesmijo na prireditvi Slovenskega prosvetnega društva nam je ponovni dokaz dobre volje vseh občanov za mirno medsebojno sožitje. Ta naš pomladanski koncert v Hodišah je bil manifestacija mirnega in složnega sožitja v občini. Ne netenje nestrpnosti, ampak izmenjava kulturnih dobrin in medsebojno spoštovanje sta edini garant za zboljšanje sožitja obeh narodov v deželi in je preko tega doprinos k vedno boljšim odnosom med sosednjima državama. Hodišani pa smo ponosni, da takorekoč kot pionirji služimo lahko še drugim za vzgled. Vsem pa, ki so prispevali k lepo uspeli prireditvi, hvaležni kličemo: Le kmalu naj zopet zadoni v Hodišah pred zbranim občinstvom naša vedno lepa domača pesem, ki veže vsa poštena srca v složno družino.

V Kapli na Dravi smo pokopali Matevža Šlemica

Štamceva družina v Kapli na Dravi žaluje za svojim dobrim očetom in vzornim gospodarjem. Z družino vred pa žaluje za pokojnim Matevžom Šlemicom tudi vsa širša okolica, ker z njim je za vedno odšel od nas mož, kakršnih je le malo med nami. Pokojni Matevž je bil doma v Resnici pri zavedni Krajevčevi družini. Od tam se je pred dobrimi dvajsetimi leti poročil s Štamcevo Marijo v Kapli na Dravi, kjer se je posvetil družini in gospodarstvu. Jeseni preteklega leta se je moral poživljevati operaciji na želodcu, toda ni prav okreval. Na velikonočno soboto se je moral spet podati v bolnišnico, toda bilo je zaman. Minulo nedeljo so ga prepeljali na dom, kjer je kake pol ure po povratku za vedno zatisnil oči.

Z odhodom Matevža Šlemica je nastala v naši kulturni in gospodarski organizaciji široka vrzel. Pokojni Šlemic je bil samouk, v rani mladosti je že iz knjige črpal izobrazbo in si širil obzorje, kar pa ni izkoristil samo zase, temveč zvest načelu: živeti vrj mož ne sme zase, tudi za svojo okolico. Zgodaj se je že vključil v prosvetno življenje in marljivo širil slovensko prosveto med koroškim ljudstvom. Do zadnjega je bil predsednik Slovenskega prosvetnega društva v Kapli. Poleg tega si je prizadeval za razvoj združništva v zavesti, da je združništvo hrbtnica gospodarske neodvisnosti naroda in garant njegovega obstoja. Sodeloval je v odboru Hranilnice in posojilnice v Borovljah. Tudi Slovenska kmečka zveza mu je bila pri srcu in ker se je zavedal, da si more slovensko

kmečko ljudstvo pomagati samo, če je organizirano v svoji strnjeni organizaciji, je deloval kot funkcionar v odboru Slovenske kmečke zveze. Vse te funkcije je vestno, marljivo in požrtvovalno izvajal, dokler ga ni bolezen prisilila, da je moral prepustiti delo drugim.

Minuli torek popoldne smo Matevža Šlemica ob številni udeležbi žalnih gostov sprejeli na njegovi zadnji poti na domače pokopališče. Za slovenske organizacije se je na grobu od pokojnika poslovil predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter. Orisal je zgleden značaj moža, ki se je vse življenje zavedal svojih dolžnosti do naroda in skupnosti. Vedno je ostal zvest izročilom svojih prednikov in to zavest širil tudi med druge, posebno v vlogi delavca in odbornika v naših organizacijah. Bil je vzoren in napreden gospodar ne samo zase, temveč je z veseljem pomagal tudi sosedom. Zares, umrl je mož, značaj, ki je stal trdno kakor hrast v viharju. Zato pa bomo ohranili spomin mu tak, da bo vsakdo skušal biti mu enak. SPZ in SKZ sta položili na svežo gomilo vence. Domači pevci pa so mu zapeli globoko občutene žalostinke na domu in ob odprtem grobu.

Značajne, kakor je bil pokojni Matevž Šlemic sam, je vzgojil s svojo zvesto življenjsko družico tudi svoje tri otroke, dva sinova in eno hčerko. Bodj mu domača slovenska zemlja, v katero je prerano legel, šele v 52. letu svojega življenja, lahka, Zalujočim preostalim izrekamo naše iskreno sožalje!

ZNAKI BANKROTA

Kdor izmed koroških Slovencev je računal, da bo brezprimerni poraz ob zadnjih volitvah vsaj nekoliko iztrezil glave gospodov v Mohorjevi hiši, se je ponovno uračunal. Ni sledu o spametovanju, kaj šele, da bi svoje škodljivo početje obžalovali. Pisanje „Tednika-Kronike“ nasprotno postaja tako nesramno, da je čas, da pozovemo te pisane pred javno sodbo.

Ni mi na tem, da bi dokazoval, da imamo „mi“ prav in „oni“ grešijo. Osebo spadam namreč med tiste, ki se borbe mnenj ne bojimo in ločitev duhov med koroškimi Slovenci pozdravljamo. Brez nje bi bili še danes v „enotni“ gnilobi, proti kateri smo se že kot mladi študentje upirali!

Borba in trenje sta zdrava, prebujata in pozitivna. Borba je lahko tudi trda. Saj pravi naše ljudstvo v zelo modrem reku, da resnica boli.

Laž in zahrbtnost sta tudi v borbi ostudni. Tem bolj neznačajni pa celo, če se skrivata za visokodonečim zavijanjem in frazarjenjem. Zato povemo gospodom, ki tako samohvalno že tedne živijo od „Brez-vestnika“, v obraz: Sram nas je, tiste, ki smo kdaj mislili, da je Vaše spoznanje sicer napačno, hotenje pa vendarle v osnovi pošteno. Dalj časa že vemo, da smo se zmotili. Nesramnost, s katero v svojem listu lažete in obrekujete, pa nas ravno v tem krepi, kar bi nam radi odrekli: moralno premoč! Za sijajem „voditeljstva“, puhlim ponašanjem z „izkušnjami“ in „učenostjo“ je sedaj padla še svetohlinska krinka „poštenosti“, „ugleda“, „resnicoljubnosti“ itd.

To je bankrot brez primere. Malo jih je v življenju, ki se po takšnem polomu še preližejo v boljše dni. Brez spoznanja in kesanja pa nobeden.

Morda Vam na tej poti pomagam, če nedvoumno pred vso javnostjo ugotovim:

1. „Slovenski vestnik“ je pisal resnico, ko je poročal, da se je odposlanec iz Mohorjeve hiše obrnil na generalnega revizorja iz Dunaja, da bi od njega dosegel poseg v združeno organizacijo. Tudi ime tega podleža je znano in ne bi bilo prvič zapisano v zvezi z izdajalskimi posli nad našim ljudstvom. Stvar nas zadržnikov je in bo, da ga imenujemo kadar in kjer se nam bo to zdelo potrebno in umestno, ker smo tudi v tem res avtonomni, pa če bi nas „Tednik-Kronika“ še tako provociral na prelom dane besede!
2. Laž in obrekovanje pa je bilo, ko je „Naš tednik-Kronika“ letos januarja zapisal, da sem ponovno zavrnil zastopnike tega lista, ki so hoteli imeti od Zveze slovenskih zadrug inserat za ta list. Da je „Naš tednik-Kronika“ zahtevani preklic ponovno opremil z nesramnimi pripombami, sem vzela na znanje. Odkrito žal mi je, da sem vsled obilice dela rok tožbe zamudil, ker čutim dolžnost, da bi zastrupljevalce in brezvestneže streznil pred sodno mizo. Tokrat naj bo to sodba javnosti, ki ji sporočam, da nikdar še nisem imel opraviti s kak-

šnim zastopnikom „Našega tednika-Kronike“ zaradi inseratov. Jasno je zaradi tega tudi, da nikdar nisem mogel tem zastopnikom kaj odgovarjati.

Lahko pa ob tej priliki povem, da je leta 1949 Družba sv. Mohorja v Celovcu poslala Zvezi slovenskih zadrug vabilo za inserat v njenem koledarju za leto 1950. To vabilo je obravnaval Izvršni odbor Zveze slovenskih zadrug na svoji seji 13. oktobra 1949 in ugotovil: „Zveza slovenskih zadrug nima povoda za takšen inserat, dokler Družba sv. Mohorja v Celovcu nalaga svoja denarna sredstva v Kärntner Sparkasi in ne pri slovenskih zadrugah“. Ta sklep je bil soglasen.

Še manj pa je resnično, da je „Naš tednik-Kronika“ iskal inserate pri nas, marveč je nasprotno naša Zveza slovenskih zadrug baš ta list prosila za objavo kot sledi:

P. n.
Uredništvo „Naš tednik-Kronika“
C e l o v e c e.

Naša št.: 1228/51/Raz.

Dan: 21. 12. 1951

Predmet: Objava vabila občnega zbora ZSZ v Vašem listu.

Prosimo za objavo vabila na občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Celovcu v Vašem listu ter Vam

v ta namen prilagamo vabilo. Crtani tekst odpade pri objavi.

Z združnim pozdravom:
(podpisi)

1 priloga.

Resnica pa je, da je zastopnik tega lista odposlanec Zveze koroških slovenskih zadrug objavil odklanjal, kar je le-ta na prepisu pisma vestno zabeležil:

Oddal dne 21. 12. ob 9.55 osebo pri dipl. trg. Piceju Adolfu, ki je pripomnil, da je že prepreno. Ne more obljubiti ali bo obavljeno, ker o tem sklepa odbor. Odbor se bo oziral ali je res slovenska nestrankarska organizacija.

Brežjak.

Mi objave v 52. številki „Našega tednika-Kronike“ nismo izsiljevali, gospodje so jo po sklepih odbora očitno le sprejeli, četudi na 24. strani med objavami celovških štacunarjev. Tudi plačali smo jo, in ne poceni za to „častno mesto“ v „slovenskem“ listu!

Zato se čudimo kratki pameti izmišljenih laži in klevetanja. Osebo tovrstne borbe na zgubljenih položajih samo pomilujem. So revčki; kot psički, ki se obregnejo ob vsakogar, da bi jih vsaj obrcal in s tem priznal, da imajo še vedno pravico izraziti svoje mnenje. Tega jim nočemo kratiti, pa če so tudi kronični lažniki in obrekovalci!

Dr. Mirt Zwitter.

Stiska na vasi

V prometu s kmetijskimi pridelki smo zadnje tedne sem priča težav pri prodaji in s tem v zvezi naraščajočega zbijanja cen s strani prekupčevalcev. Cena za klavno živino še vedno pada in je v deželi položaj postal tak, da ponujajo za vole samo 6.50 šil. in pa manj, za živali slabše kvalitete — stare krave pa le še okoli šil. 3.50.

Vsled lanske suše, po kateri so zaloge zimске krmne bilo zelo pičle, in spričo obilega pridelka krompirja in dovoljnih zalog krmne koroze, je bilo na splošno proti zimi postavljenih več kot normalno število prašičev za pitanje. Ti pitanci prihajajo v zadnjih tednih na trg in je z njimi seveda tudi ponudba nadpovprečna. Posledica tega pa je, da so tudi cene klavnih prašičev padle za 4 do 6 šil. pri kg žive teže.

Izredno visoka je še vedno ponudba krompirja. Pravijo, da je na Koroškem neprodanih in na zalogi še okoli 600 vagonov krompirja in da tega še po 50 grošev skoraj ni mogoče spraviti v denar. Vzrok je iskati edino v tem, da na merodajnih mestih že v jeseni niso poskrbeli za možnosti izvoza krompirja in da so gospodje v ministrstvu in zbornici mirne duše gledali, kako so podjetniki žganjam stiskali kmete in jim milostno plačevali krompir po 35 do 40 grošev za kg. Nasprotno, bili smo celo priča, da so poskušali Južnokoroški semenarski zadrugi zavirati izvoz desetih vagonov semenskega krompirja.

Po vsem tem položaj kmečkega prebivalstva v deželi nikakor ni rožnat, nasprotno izredno kritičen, posebno še z ozirom na to, da ostaja masa kmetov ob spomladanski setvi brez potrebnih sredstev za gnojila in seme.

To krizo so kot izredno dobrodošlo pograbil OeVP-jevski politiki in časnikarji, ter pričeli pretakati potoke solz na „usodo kmetijstva“ ter prirediti navidezne intervencije prav pri svojih vladnih predstavnikih. Njihov namen je prozoren. Po polomu, ki so ga na zadnjih volitvah doživeli tudi na vasi, je treba na eni strani zbežati in „naivnemu“ podeželju nastaviti nove limance, na drugi strani pa z vikom in krikom zabrisati dejstvo, da je prav OeVP vrgla z vladnega stolčka predstavnika svojega Bauernbunda Figla in ga nadomestila z predstavnikom svojega velekapitalističnega Wirtschaftsbanda Raabom, ki je v svojem bistvu največji nasprotnik kmečkih in kmetijsko-združnih interesov. Zato toliko pisarjenja o krizi v kmetijstvu, zato obrabljene parole ščuvanja kmetov proti konzumentom, proti delavcem in proti njihovu predstavništvu.

Če bi mogli v vsem tem hrupu razbrati en sam realen predlog za zaščito kmeta, predvsem pa za zaščito cen njegovih pridelkov, bi priznali, da je OeVP končno pričela spreminjati svojo kmečko politiko v korist kmetov.

Nasprotno. Delavec plačuje sedaj mleko dražje, kot ga je plačeval, producenti pa od

tega nimajo na splošno nobenega haska. Koristi imajo le mlekarne in njih veleposestniški miljenici, ki dobijo zaradi tega, ker jih kmetje ne morejo kupovati, več pocenjenih oljnih tropin od mlekarne. Cena mesa je navzlic padanju cene klavne živine in prašičev še vedno enaka in ni padla. Krompir prodajajo v mestih še vedno po 85 do 95 grošev za kg. In kdo ima koristi od tega? Prekupčevalci in trgovina, katere predstavnik je prav novi kancler Raab, nikakor pa ne delavci oz. konzumenti, na katere gre v zadnjem času s strani OeVP-jevskega tiska vsa kanonada in vsi apeli na „uvidenost“.

Brez dvoma — OeVP hoče doseči, da bi se tepla dva — to je kmet in delavec — tretjim pa — to je prekupčevalcem — da bi dobiček ostal in se povečal.

Ne bi stvari točno zadeli, če bi s tem v zvezi ne omenili še nekaj, to je glas velegarcev in tistih zgospek kmetov, ki so iz svoječasnega načina vezanega gospodarstva črpali svoje dobičke. Na Zgornjem Avstrijskem so po poročilu OeVP-jevskega časopisa „Landwirtschaftszeitung“ sestavili delegacijo „kmetov“, ki je pri kmetijskem ministru zahtevala, da bi „umetno nadprodukcijo pri mesu in mleku“ preprečil s skrcenjem uvoza krmil, da bi se na ta način „držala cena“. Tudi ozadja te zahteve ni težko spoznati. Kakor je bilo nekoč, tako naj bi spet bilo. Manj krmil in spet nakaznice za krmila, da bodo krmil spet deležni samo „izvoljeni“, množica kmetov pa da bo gledala — kakor včasih — skozi prste. Izvoljeni bi hitro producirali meso in mleko, tako imeli visoke dobičke, pri množici kmetov bi pa produkcija padala, stroški pa se še povečali, živeli pa naj bi od stalnih izgub. Je tudi neke vrste rešitev, toda mi kot delavni mali in srednji kmetje spričo naše zaostalosti z njo ne moremo biti zadovoljni.

Vemo, da se še najdejo naivneži, ki se navdušujejo za tako OeVP in ki ji zaradi ponujene bilke pojejo tudi v slovenskih listih hvalnice. Nam je jasno samo to: Več kmetov kakor jim je doslej pomagala, bo v naših krajih v nadaljnjem OeVP s svojo gospodarsko politiko spravila na kant in na cesto. Svoje mnenje o poteh iz nastale stiske na vasi smo sicer že večkrat povedali, bomo ga pa pravočasno še ponovili.

—až.

Sodelovanje na kulturnem področju

Kakor poroča APA, bo celovško Mestno gledališče v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo gostovalo dne 2. in 3. maja t. l. z Millöckerjevo opereto „Dijak prosiak“ v Ljubljani v Slovenskem narodnem gledališču.

Kakor k temu izvemo, bo Slovensko narodno gledališče vrnilo obisk v zadnjih dneh maja ali v prvih dneh junija meseca.

Zasedanje knjigotržcev

Od četrta, 28. do nedelje 31. maja 1953, bo v gradu Mainau na Bodenskem jezeru (Bodensee) zasedanje knjigotržcev knjigar-niških zvez Zapadne Nemčije, Švice in Avstrije. Zasedanje z naslovom „Knjiga današnjega časa“ bo za vse knjigotržce važnega strokovnega pomena.

Blaž Singer:

Problemi pri mehanizaciji našega kmetijstva

(5. nadaljevanje)

Dosedaj smo ugotovili, da je v pogledu na olajšanje poenostavitve in mehanizacije kmečkega dela treba v prvi vrsti urediti in olajšati notranja gospodarska opravila in skrajšati poti, ki jih je treba napraviti v kuhinji in pri krmiljenju živine. Ta potreba obstoja na vsaki kmetiji, ne oziraje se na njeno velikost in lego. Z nakazanimi preureditvami moremo in moramo v prvi vrsti razbremeniti kmečko gospodinjstvo.

V zadnjem nadaljevanju pa smo se zamudili pri problemih mehanizacije naših dolinskih in ravninskih kmetij, ki posedujejo okoli 10 ha kmetijsko obdelane zemlje. Ugotovili smo, da na takih kmetijah še ne moremo govoriti o rentabilnosti zasebnega nakupa traktorja, pač pa da je neobhodno potrebno, da prenese-mo čim več ročnih opravil na vprežno živino. To je mogoče doseči z ogrodnikom, mrežno brano, trosilnikom gnojil in sejalnico, z vprežno kosilnico, obračalnikom-zgrabljajnikom in izkopalnikom za krompir. Najcenejši je nakup teh strojev oz. orodja v sosesčini. V sosesčini pa se ti stroji tudi najhitreje amortizirajo, to se pravi donašajo največje koristi in najbolj povečajo dohodek vsake kmetije.

V gorskih predelih moremo prenesti ročna opravila in delo vprežnih živali na vravno vlačilo

Za strme gorske kmetije je bilo vprašanje mehanizacije vse do zadnjih let veliko bolj za-

gonetno. V strmih predelih dolga leta ni preostajalo drugega, kakor da je opravljati številna opravila (košnja, grabljenje, okopavanje, spravlanje gnoja, pa tudi oranje itd.), ki jih je dolinski kmet že prepustil živini, človeku. Vprežna žival in nastajajoči stroji in orodje so svojo službo gorskemu kmetu odpovedali. On najbolj občuti pomanjkanje človeške delovne sile. Odtok ljudi s kmetije, ki je prav zaradi trših delovnih in eksistenčnih pogojev postal v gorskih predelih največji, je spravil kmetovanje v takih predelih do skrajne ekstenzivnosti, donosnost kmetijsko obdelane zemlje in s tem tudi živinoreje pa znaša samo še malenkostni odstotek donosnosti dolinske oz. ravninske kmetije z enako površino kmetijsko obdelane zemlje.

Dandanes tudi v takih predelih mehanizacija in z njo vred možnost dviga donosnosti v svojem bistvu ni več poseben in bogve kako zamotan problem. Mislim, da med nami ni več kmetovalca, ki ne bi poznal gorske motorne kosilnice. Sodim tudi, da je vsak vsaj že slišal o delu z vravnim vlačilom.

Bistvo gorske kmetije je v tem, da ima v gospodarskem pogledu živina veliko močnejši poudarek, kakor pa pri dolinski kmetiji, in da je zemlja kmetije arondirana, po večini v enem kompleksu okoli poslopij. Z močnejšim poudarkom živine je seveda jasno, da odpade glavni-na poljskih opravil na spravlanje krme in da

tukaj motorno kosilnico lahko res dobro izkoristimo. Kar tiče oranja, brananja, okopavanja in spravlanja pridelkov pa gorskemu kmetu ravno vlačilo (Seilzug) s svojimi priključki delo silno poenostavi in olajša; potrebo po delovni sili — tako človeški kakor tudi po vprežni — pa primerno zmanjša. Na splošno zato brez pridržka lahko rečemo, da sta za strme gorske kmetije, kjer odpovedo vsi ravninski stroji in orodje, vravno vlačilo in motorna kosilnica ključ višje produktivnosti in bolj odgovarjajoče rentabilnosti kmetovanja.

Napačno pa bi bilo, če bi sedaj mislili, da je stvar res tako enostavna. Zdi se mi, da je potrebno ob tej priložnosti načeti za gorske predele vprašanje potrebne gospodarske preureditve, ki jo zahteva vsaka sprememba v delovni sili. Na splošno se bomo o tem menili v enem naslednjih nadaljevanj. Za take gorske kmetije, kjer pa moramo zaradi naravnih pogojev nehoti zavreči pot mehanizacije dolinskih kmetij, se o potrebni gospodarski preureditvi pogovorimo kar sedaj.

Trdim — in mislim, da imam prav —, da stvar okoli mehanizacije gorskih kmetij le ni tako enostavna, kakor bi lahko na prvi pogled sklepali. Že preje enkrat smo pripomnili, da zahtevajo spremembe v delovni sili odgovarjajoče gospodarske preureditve na kmetiji kot celoti. To se pravi, da bo motorna kosilnica toliko bolj rentabilna, kolikor bo imela več trave za pokositi. Več trave pa bo imela za pokositi, če bomo travnike bolje gnojili in sicer ne samo z mineralnimi gnojili, temveč tudi s hlevskim gnojem. No, in na kaj pridemo tukaj? Pridemo na to, da moramo

tudi na gorski kmetiji postaviti takoj, čim smo investirali denar v stroje (n. pr. kosilnice), zahtevo po investicijskih denarju v zemljo za gnojila, boljše seme in dosegov višjih pridelkov.

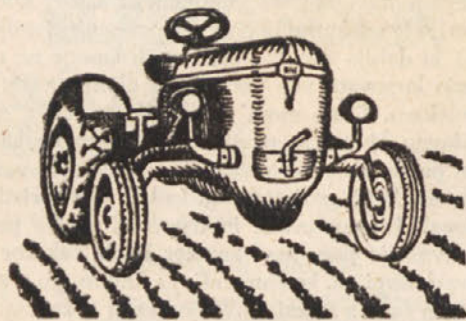
Spravljati hlevski gnoj na strme travnike pa je ob dandanašnjih prilikah mogoče samo z vravnim vlačilom ali pa z razmeroma veliko dražjo napravo za gnojako (Gülleanlage). Vravno vlačilo nam v strmih legah tudi edino omogoča povečanje pridelovanja krompirja tako daleč, da ga — ob primerni strokovni kontroli — postavimo kot semensko blago na trg, s tem pa znatno dvignemo donosnost rastlinske proizvodnje ter ustvarimo sredstva za tekoče zalaganje zemlje z gnojili, vsled česar bo — da se povrnemo k motorni kosilnici — imela ta več trave za kositi, s tem pa živina več za žreti.

Spoznali smo, da spada na strmo gorsko kmetijo, ki že dela z motorno kosilnico, brezpogojno tudi vravno vlačilo. Spoznali smo, da vravno vlačilo pomaga amortizirati drago motorno kosilnico in da prispeva k znižanju delovnih in vzdrževalnih stroškov pri motorni kosilnici.

Kjer pa motorne kosilnice v strminah še ne uporabljamo, tam velja zapoved: **Pred motorno kosilnico mora priti na gorsko kmetijo vravno vlačilo, ki omogoči povišanje produkcije gorske kmetije in ki s tem pripravi kosilnici pot za boljšo rentabilnost.**

Redukcija vprežne živine pa je po nakupu vravnega vlačila na gorski kmetiji ravno tako potrebna, kakor na dolinski kmetiji ob pojavu traktorja.

(Se nadaljuje.)

Učvrstila

NAPREDNIH GOSPODARJEV

Kako uspevajo heterozne sorte koruze v naših krajih

Zanimanje za heterozne (hybrid) sorte koruze tudi pri nas stalno narašča, vsaj dajo te (če sorta namreč dozori!) 30 % več pridelka kot navadna turščica. Doslej so nam samo Amerikanci dobavljali te sorte koruze, katere so vzgojili s posebnimi načini prašenja sorodnih turšičnih rastlin in poznejšim križanjem. Sedaj pa se bavijo tudi avstrijske semenogojne postaje s proizvodnjo hybrid-koruze, vendar bodo domače, avstrijske heterozne sorte na razpolago šele čez par let.

Pri sajenju hybrid-sort je vendar upoštevati, da da ta kuruza sicer znatno več pridelka, da pa večinoma tudi **znatno pozneje dozori** kot naše domače trdozrnate sorte. Tudi je seme hybrid-koruze samo **eno leto uporabno** za sajenje. Pridelak te koruze torej drugo leto ne moremo več saditi in moramo vsako leto kupiti novo semensko blago. Obstojala bi tudi nevarnost, če bi sadili neprepozno zrelo sorto hybrid-koruze blizu naše domače sorte, da se vsled prašenja sorti **pomešata** in da bi vsled tega tudi naše domače sorte **postale bolj pozno zrele**.

Naša domača trdozrnata kuruza zori normalno v 124. do 129. dneh.

Na poskusni postaji v Kornbergu so vendar leta 1950 preizkusili, da je bila doba zorenja in pridelak posameznih hybrid-sort naslednji:

	Dozorela po dneh	Dala pridelka v met. stotih na 1 ha
Wisconsin 355	146	75,8
Nodak 301	150	73,7
Wisconsin 525	149	83,0
Wisconsin 641 A	154	106,7
Iowa 4316	154	190,2
Indiana 419 A	154	112,2

Seveda enoletni poizkus, izveden v letu 1950, še ni odločilen in docela merodajen, vendar sklepamo iz njega **čisto na splošno**

Sončnična zelena krma se najbolj upira suši

Porokujejo nam letos zopet sušo. Katastrofa v pogledu pridelka krme v lanskem, tako zelo sušnem letu nam je še sedaj v košter in se pozna vsepovsod: v hlevu in v denarnici.

Da bi prišli morebitnemu prevelikemu pomanjkanju zelene krme vsaj nekoliko v okom, bi posebno za lahke zemljine in suhe peščenine priporočal, da **posejete** za krmo **že sedaj** kot glavni sadež (ne samo v strnišče), nekaj sončnic. Vsaj nam je lani pekoča, suha vročina vzela v gotovih suhih legah Roža vso črno deteljo in mestoma celo lucerno in topinamburo. Edino sončnice so še kljubovale strahotni uimi.

Res da živina skrajna zelene sončnice ne žre posebno rada, vendar se živali privadijo za nje. Za kisanje pa so sončnice posebno v mešanico s koruso odlične. Tudi je neizpodbitno dokazano, da sončnice **povečajo** **tolščobnost** mleka.

Na 1 ha površine rabimo 20 do 30 kg semena, če jih sadimo v po 50 do 60 cm vsak-sebi oddaljene vrste in v vrstah po 10 do 30 cm narazen. Sončnice tudi lahko sadimo v mešanici s koruso, vendar na 50 kg koruze ne smemo vzeti več kot 8 do 10 kg sončnic, ker bi te ob večji količini škodovale korusi. Gnojimo jim s hlevskim gnojem, vendar so sončnice hvaležne tudi za gnojnico in umet. gnojila.

Važno je tudi, katero sorto sončnic posejemo za krmo. Črno-barvno seme ni priporočljivo v krmske namene.

Zelo dobre izkušnje imamo z belobarvno ogrsko sončnico, ki doraste že v 12. tednih. Še preje dozori sončnice s prizajstnim semenom, ki so zaradi tega priporočljive posebno za sajenje v strnišče. V Celovcu je dobiti v prodaji to seme po 8.— šil. za 1 kg. V Podjuni, kjer vendar sončnice pridelujejo stalno za olje, pa imajo itak povsod seme doma.

Francè Vernik.

lahko o uporabnosti posameznih hybridnih sort za naše kraje.

Docent dr. A. Buchinger na Dunaju ocenjuje letos čas dozorevanja in prikladnost hybrid-sort za posamezne lege in posamezne gospodarske namene takole:

Sorta Wisconsin 355 uspeva v vseh legah, v katerih dozori naša domača kuruza, ne da bi jo bilo treba umetno sušiti. Ta sorta je za pridelovanje silažne in zelene krmske kuruze prikladna tudi za vse, za turščico ostrejše lege.

Sorta Nodak 301 je za teden poznejša od Wisconsin 355 in gre skoraj v vseh naših koruznih legah, ne da bi jo bilo treba umetno sušiti. Je prikladna za zeleno koruso in siliranje v naših koruznih legah.

Sorta Wisconsin 525 je za teden poznejša od sorte Nodak 301 in dozori v vseh ne preostrih koruznih legah. Umetno sušenje te sorte vendar ni potrebno samo v ugodnejših koruznih legah. Za siliranje in zeleno krmo je ta sorta prikladna skoraj v vseh koruznih legah.

Sorta Wisconsin 641 A je približno za teden poznejša od Wisconsin 525 in gre kot kuruza za zrnje v vseh dobrih koruznih le-

gah. Njo vendar v ugodnejših, boljših koruznih legah ni treba umetno sušiti.

Sorta Iowa 4316 je za teden poznejša od sorte Wisconsin 641 A in uspe kot kuruza za zrnje samo v ugodnejših boljših koruznih legah. Umetno sušenje zahteva ona v vseh, razven v najboljših koruznih legah. Za siliranje in zeleno krmo je ona prikladna v dobrih koruznih legah.

Sorta Indiana 419 je za teden poznejša od Iowa 4316 in gre kot kuruza za zrnje samo v najboljših koruznih legah. Umetno sušenje je pri njej skoraj vedno potrebno. Prikladna je za pridelovanje silažne in zrnate turščice samo v najboljših koruznih legah.

Letošnja ocenitev hybrid-sort po dr. A. Buchinger-ju bi bila torej za **naše kraje** v pogledu dozorevanja **nekoliko ugodnejša** kot preizkušnja iz Kornberga v letu 1950.

Opozoriti je vendar še dalje, da spadajo ameriške hybrid-sortne pretežno v vrsto konjskega zoba, ki ni tako priljubljen za napravo koruznega zdroba (polenta) kot naše trdozrnate vrste. Večjo množino otrobi, katere dajo čiste heterozne sorte, vendar v prašič-jereji ne motijo toliko.

Kaj storim, če je rž spomladi pregosta

Če je rž pregosta, raste bujno v višino in zaradi nežne slame kmalu **poleže**. V tem primeru ne pomaga mnogo pravilna prehrana oz. gnojenje rastlin, ker se krepka slama tudi pri najboljši prehrani ne more razviti. Rastlina sili k soncu v borbi za obstanek in kre brez njega ne more živeti, raje ošibi lasten organizem, ker bo ta itak storil toliko semena, da plemo ne izumrje. Dolžnosti vzdrževanja plemena pa je temeljni zakon v naravi, kateremu se vsa živa bitja pokoravajo.

Naši gospodarski interesi so seveda drugi. Nam ne gre za vzdrževanje plemena, temveč za čim obilnejši in kakovostno boljši donos. Zaradi tega bomo vse storili, da ga do-

sežemo in bomo škodljivi vpliv goste setve ali premočnega obrastenja odstranili. Potrebno razredčenje pregosto rži bomo najuspešneje izvršili s težko njivsko brano in z njo izpulili toliko rastlin, do bodo preostale **imele dovolj zraka in svetlobe**. Pri takšnem branjanju je glavno pravilo: ne glej, kaj brana dela! Po branjanju pojdi na polje šele čez 8 — 10 dni, ker takrat boš šele spoznal, kako koristno je bilo hrananje.

Brananje izvršimo dvakrat **po dolgem**, ali pa **enkrat po dolgem in počez**, dokler žita niso previsoka in kadar se je zemlja **dovoljno osušila**, da se za brano **vzdiguje prah**. Žita ne smemo braniti, dokler je zemlja vlažna, ker sicer napravimo več škode kot koristi.

Vernik.

O vigredni paši po travnikih

Letošnje pomanjkanje krme nas sili, da izrabimo vse vire in možnosti prehrane živali. Kjer imajo pašnike, bodo živino skoraj, čim bo izginil sneg, nagnali na pašo. Toda ne samo na naravne in umetne pašnike, ampak tudi na travnike lahko gre živina spomladi past. Vem, da ima tozadevno še večina gospodarjev pomisleke; večji del gospodarjev se boji, da bo po pomladanskem popasenju manj pridelka, manj sena. Toda vsi tostvarni pomisleki, gospodarji, so odveč. Ravno nasprotno, čeprav se vam bo zdelo protislovno, s pomladansko pašo na travnikih lahko dosežemo. Vsaj pravzaprav v vseh zapadnih evropskih državah izrabljajo dandanes z najboljšim uspehom travnike z **izmenično uporabo**, s košnjo in pašo. In s tem dosežejo ne samo največje, ampak tudi kakovostno najboljše pridelke. Toda ta način, seveda smotrno izveden, je poglavje zase.

Paša in hoja živine po travnikih, katere navadno samo kosimo, rušo **zgosti in jo znatno izboljša**. Razen listnatih plevel kot divje korenje, dresen, osat, krebujla, bršč itd. ne prenese hoje, ker ljubi rahlo zemljo. Redilne, nizke trave in detelje pa ravno nasprotno uspevajo bolje v stisnjeni vležani zemlji.

Za večji in boljši pridelak, katerega imamo s popasenega travnika, moramo temu vendar nuditi tudi več hranilnih snovi. Čim smo s pašo na travniku nehalni, moramo razbrskati kravjake in površino, ako gre za malo-humozna rudninska zemljišča, pokriti s tanko plastjo hlevskega gnoja ali komposta (katerega vendar pri nas menda nikjer ne delajo). Tudi gnojnica nam mesto gnoja

lahko dobro služi. V primeru, da ni na razpolago ne gnoja in ne gnojnice, pa bo kazalo dati na 1 ha površine 150 do 250 kg nitramonkala (ap. am. solitra). Predpostavljam seveda, da smo založili travnik že v jeseni ali vsaj zelo zgodaj spomladi s 400 do 600 kg fosfornega in 200 do 300 kg kalijevega umetnega gnojila.

France Vernik.

ERP-prispevkovi za izvedbo primerjalnega gnojenja na planinskih pašnikih

in na drugih visokoležečih pašnih površinah, ki se nahajajo v planinskem pasu.

Iz zadnje številke uradnega lista Dež. kmetijske zbornice za Koroško (Kärntner Bauer z dne 15. 4. t. l.) je povzeti, da bodo tudi letos na razpolago za izvedbo primerjalnih gnojenj za površine do največ 10 ha planinskih pašnikov ERP-podpore oz. prispevkovi v višini 400.— šil. na 1 ha površine.

Umetnih gnojil in mešanega apna, celokupno v količini 1700 kg, mora poskusnik potrositi na 1 ha površine za 808.— šil. Za prevoz in za pocenitev nitramonkala pa dobi ta izplačano 400.— šil.

Prošnje za te prispevke oz. za upoštevanje pri izvedbi primerjalnih poizkusov je **čimpreje** predložiti Deželnemu planšarskemu nadzorništvu Deželne vlade v Celovcu.

Kaj bomo delali ...

... na polju

1. Pri pesi: Na večjih površinah in na lahki ter plitki zemlji sejemo z boljšim uspehom **peso** že sedaj na stalno mesto, predvsem sladkorne vrste, ki presajanje prav slabo prenesejo. **Peso** sejemo dosti zgodaj, ker se v začetku počasi razvija. V kolikor ji že nismo gnojili jeseni, dajmo ji sedaj na 1 ha 60 voz hlev. gnoja, 3 q kalijeve soli, 4 q fosforne gnojila in polovico do eno tretjino vse količine dušika, ki smo ga ji namenili, to je 1 do 1,5 q od 3 do 4 q.

2. Pri korenju: Prav preudaren živinorej, predvsem prašičerejec, seje kot glavni sadež vedno tudi nekaj **korenja**, ki od vseh okopavin najboljše **prenese sušo** in ki od vseh okopavin najblagodejše vpliva na zdravje, predvsem na zdravje plemenskih svinj, konjev in molznic. Sicer tudi v ozimni ječmen, oz. rž ali jari ječmen sejemo lahko v vrste korenje, predvsem skromnejše temno-barvne sorte Marktgartner ali Nantaiser.

3. Pri krompirju: V kolikor smo za **krompir** zemljo že v jeseni ali spomladi zorali in mu podorali drobno razkrojeno hlev. gnoj ter fosforne gnojila (predvsem superfosfat, 4 q na 1 ha) sedaj njivo do sajenja v presledkih 5 do 8 dni vlačimo in, kjer se nahaja v zemlji pirnica, tudi kultiviramo. Kjer vendar v bolj suhih legah zaradi očuvanja zimske vlage že sadimo, sadimo z najboljšim uspehom v brazde za osipalnikom ali v jannice z ogrodnikom. V sicer nepriljubljen primeru saditve za plugom polagamo gomolje ob stran na nagib brazde, da je pod gomoljem **rahla zemlja**. Če krompirju nismo dali že pred dvema meseci kalijeve sol mu sedaj damo v brazde ali ob brazdah v vrste patentkalij in sicer 350 do 450 kg na 1 ha. V suhih legah (posebno na suhi težki zemlji) damo ves umetni dušik z najboljšim uspehom žveplenokisli amonijak ali z dobrim uspehom nitramonkal in sicer v količini 200 do 300 kg na 1 ha, dočim damo na suhih lažjih zemljinah sedaj le polovico te količine (ostalo količino šele pred osipanjem), v vlažnejših legah pa sedaj sploh še ne trosimo tega in ga damo v dveh do treh odmerkih pred okopavanjem in pred osipanjem.

... na travnikih

Nadaljujemo z oskrbovanjem ter zatiranjem jesenskega podleska. Predvsem v deževnem in oblačnem vremenu razvažamo tudi gnojnico, katero zaradi ohranitve tako zelo hlapljivega redilnega amonijaka najboljše razredčimo z dvojno ali še bolje z 5 do 10 kratno množino vode. V zadnjem primeru je ekonomsko-gospodarsko razpršitev uspešno mogoča predvsem le s cevmi in z gnojnicami napravami (pumpo). S prav dobrim uspehom mešamo med gnojnico za travnike tudi superfosfat, ki deloma veže tudi amonijak in preprečuje izhlapevanje tega, predvsem pa ugodno spopolnjuje gnojnico s fosforjem.

... pri živini

Breje krave in svinje krmimo kak mesec dva pred otelevitvijo in oprasanjem posebno krepko z beljakovinskimi in rudninskimi krmili, ne da pri tem živali pitali. Vsled slabega, nezadostnega zimskega krmjenja je večji del bregjih živali tako izčrpanih, da se povsod pojavlja lizanje, grizenje jaslji, trda hoja, usnjata koža, volčič in končno celo kostolomnica. Pokladamo zato vsaj bregjih živalim vsak dan klajno apno in ribjo moko ter jih spuščamo dnevno za delj časa na **prsto in sonce** ter s tem v znatni meri preprečujemo **težke porode**, ki so posebno letos prav pogosti.

... na zelenjavnem vrtu

Če še nismo posejali peteršilj in korenje, je treba pohiteti. Nadalje sejemo rdečo peso, špinačo in razne solate. Sadimo grah, čebulček, česen in šaloto. Sejemo na zavetne in dobro gnojene grede zgodnje kapusnice, zelje, ohrovt, kolerabe, karfijolo.

S hlevskim gnojem pognojimo grede, na katere bomo sadili sredi maja kumare, paradiznik in papriko.

Suh plevel in travo vrta pograbbimo in damo na kompostni kup.

Vrt mora biti sedaj urejen in posnažen, ker napravlja, posebno če je pri hiši, dober vtis in prijetno okolje.

V.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Pripravimo jedila okusno

Marsikatera gospodinja še ne ve, da mora jedilnik nuditi družini prijetno izpremembo, sicer se organizem naveliča vedno ene in iste jedi, pripravljene v isti obliki. Zato si bo pametna kuharica sestavila prepost jedilnik za ves teden.

Pazi, da bo jed vedno okusno pripravljena, ker le tako bo telo hrano dobro izrabilo. Zleze, ki izločajo prebavne sokove, delujejo dobro le takrat, kadar dobe pobudo od živcev okusa in vonja. Hrana, ki jo okusno in skrbno pripraviš in lepo postrežeš, vzbuja dober tek in zadovoljstvo.

Izbiraj le zdravo hrano! Ne sme te zapeljati napačni gospodarski čut, da bi uporabila pokvarjeno jed le zato, ker se ti je zdi škoda zavreči. Meso, ki se je že začelo razkrajati, kar spoznaš po duhu in zunanosti, je škodljivo, prav tako vsa zelenjava, ki je že nagnata ali

vela. Zelenjavo lahko kljub temu uporabiš, če odstraniš vse pokvarjene dele. Zelo moraš biti pazljiva pri različnih konzervah, ki svojega okusa ali zunanosti bistveno niso spremenile, se pa že razkrajajo. Konzervirano zelenjavo moraš vselej prekuhati, da postanejo zaradi kuhanja morebitni izločki glivic neškodljivi; vkuhanega mesa pa ne smeš uporabiti, čeprav so znaki razkroja prav neznatni. Strupeni izločki glivic, ki so razkroj povzročile, se s kuhanjem ne uničijo in dostikrat je tako meso celo smrtno nevarno. Tudi pregreto jed marsikatero telo ne prenese.

Ko sestavljaš jedilnik, misli na ljudi, za katere boš kuhala. Doraščajočim otrokom ne bo nudila samo beljakovinaste, ampak tudi več druge hrane. Za družinske člane, ki opravljajo težka ročna dela in se mnogo gibljejo na zraku, boš pripravila krepko, močno hrano, ki jo sestavljajo teže prebavljiva živila: stročnice, močnate jedi, masti itd. Za duševne delavce in one, ki mnogo sede, pa boš izbrala tako hrano, ki ne bo obremenjevala njihove prebave.

Posebno pažnjo posveti starim ljudem, pri katerih organizem že slabo deluje. Lahka in okusna jed jim ne bo obremenjevala želodca. Prav tako skrbno pripravi jedilnik za bolnika ali okrevajočce.

Pri sestavi jedilnika se oziraj na letni čas.

Koristnost soli v gospodinjstvu

Sneg iz beljakov se napravi hitreje, če dodamo nekaj zrn soli.

Mast pri pečenju ne poka in ne brizga iz kocike, če jo malo osolimo.

Slasčice v pečici se nam ne bodo sežgale, če potresemo na pekač nekoliko soli.

Bledi rumenjaki jaje postanejo temnejši, če jih potresemo z nekaj zrn soli in jih pokrijemo za deset minut.

Plesen na suhem mesu in klobasah odpravimo, če drgnemo meso s kašo iz soli in vode. Čez nekaj časa se naredijo kristali, ki preprečijo zopetno pojavo plesni.

Če nam hoče ogenj ugasniti, vržemo po žerjavici pest debele soli.

Ogledala in šipe postanejo hitro čiste in blesteče, če jih čistimo s slano vodo.

Umazano kopalno gobo osnažimo najbolje, če jo pustimo nekaj ur v slani vodi in jo potem temeljito izplaknemo v več vodah. Nato jo privezano in vrvici posušimo na zraku.

Neprijeten vonj po oljnatih barvah v sobah in omarah odstranimo, če postavimo vanje posodo, napolnjeno s soljo, ki vsrka ves neprijeten duh nase.

Umazane košare postanejo zopet čiste, če jih oribamo z vlažno soljo.

Perilo nam ne bo zmrznilo, če ga izplaknemo v slani vodi.

Preproge ohranijo svojo živo barvo, če jih pred čiščenjem potresemo z drobno soljo in jih po končanem čiščenju obrišemo z mokro krpo.

Grgranje s soljo v mlačni vodi jemlje tudi slab vonj, ki prihaja iz ust.

Utrujene noge osvežimo, če jih okopljemo v mlačni in zelo slani vodi (eno pest na škap vode).

Tudi igrača naj pospešuje otrokov razvoj

Igrača ne sme otroka samo navduševati in razveseliti, ampak tudi podpirati njega skladni telesni in duševni razvoj. Znano je, da se otrok rodi z določenimi dispozicijami, to je z notranjimi možnostmi za nadaljnji duševni razvoj. Razumni starši bodo storili vse, da se te dispozicije razvijejo v sposobnost ali celo v talent. Igrače imajo pri tem velik pomen in prav zato jih moramo pametno izbirati.

Že v zibelki dajemo malemu različne igračke, s katerimi se igra, z njimi maha, tolče in poslušaj njih glas. Zavrtje pa jih takoj, kakor hitro je lačen ali moker, žejan ali zaspan. Ker nosi otrok vse igrače v usta, morajo biti vedno čiste in iz takega materiala, da jih lahko očistimo, razkužimo in da otroku ne škodijo.

Ko otrok shodi, mu dajmo gibljive igrače: žogo, obroček, itd., s katerimi si bo pravilno razvijal mišice in gibčnost telesa. Poleg tega pa take igrače, zlasti žoga, uvajajo otroka v disciplino, kajti skupna igra omejuje osebne želje in navaja na spoštovanje določenih pravil, ki jih zahteva skupna igra.

Z dobrimi in primernimi igračkami moremo zavestno vplivati na otrokovo samostojnost, iniciativnost, aktivnost, hrabrost itd. Gradbeni material, ki nudi otroku polno kombinacij, ga razveseljuje in vedno znova navdušuje ter razvija v njem aktivnost. Če otrok dolgo časa sestavlja kako komplicirano igračko, se bo v njem razvila samostojnost; iniciativnost, pogum in

Dajaj na mizo vedno le mešano hrano in sicer nekaj močne in nekaj lahke hrane. Po juhi boš nudila vedno še nekaj bolj tečne jedi, zelenjavni juhi naj nikar ne sledi še zelenjavna prikuha!

Vedi, da tudi s skromnimi sredstvi lahko pripraviš okusna in tečna jedila!

Kuharski recepti

Jetni riž v goveji juhi

Potrebuješ telečjo vranico (Milz) ali 15 dkg telečjih jetrc, eno ali dve žemlji, 1 jajce, čebulo, peteršilj, majaron, česen, poper in žlico moke.

Jetra nastrgaj, žemlje namoči v juho ali vodo. V žlici razgreti masti zarumeni drobno zrezano čebulo in drobno zrezan peteršilj. S tem zabeli namočene in ožete žemlje, prideni nastrgana jetra, odišavi s poprom, majaronom in s strokom s soljo strtega česna. Potrosi prav malo z moko, dobro razmešaj in stlači skozi kruhov strgalnik v vrelo govejo juho. Ko je površina juhe pokrita z rižem, ga s penovko poberi v jušni lonec. To delaj toliko časa, dokler imaš kaj zmesi. Ko je ves riž gotov, mu prilij čiste juhe in postavi na mizo.

Orehove rezine

Potrebuješ 3 jajca, 10 dkg presnega masla, 12 dkg sladkorja, pol kg bele moke, 5 žlic sme-

tane, 3 žlice mleka, 1/8 kg orehov, pecilni prašek, limonovo lupino.

Mešaj presno maslo z rumenjaki in sladkorjem, odišaj z limonovo lupino, prilij smetano in mleko, prideni s pecilnim praškom zmešano moko in ko si že vse dobro zmešala, mu rahlo primešaj še trd beljakov sneg. Stresi zmes v pekač, pomazan s presnim maslom, pomaži z jajcem, potrosi z drobno zrezanimi in z žlico sladkorja zmešanimi orehovimi jedrci. Peče naj se v srednje vroči pečici 3/4 ure. Pečeno potrosi še z vanilijevim sladkorjem in hladno razreži na poljubne koščke.

Telečja prsa nadevana z jetrnim nadevom

Potrebuješ 1 kg telečjih prs, 20 dkg telečjih jetrc, čebulo, česen, poper drobtine, limonovo lupino.

Meso operi, odstrani mu rebra, nasoli in pripravi odprtino. Jetra zmelji, prideni sesekljano čebulo, peteršilj, ščepec majarona, zmo ali dva strtega česna, popopraj, prideni malo sesekljane limonove lupine in žlico ali dve drobtin. Vse to zmešaj in nadevaj v meso. Nato dobro zašij in deni v pekačo, kamor si položila prej odstranjene kosti. Razgredi dve žlice masti, polij meso in ga daj peči. Med pečenjem meso pridno polivaj. Če se sok v pekači posuši, mu prilij nekaj žlic vode ali juhe. Pečenka naj se peče približno 1 uro in pol. Ko je pečena, odstrani nit, razreži primerne kose, zloži na krožnik in polij z omako. Okrog lahko naložiš popečenih krompirčkov, grahove rižote, zabeljenih karfiolnih cvetk itd.

Praktični nasveti

Jedi se hitro strdijo, če primešaš vodi, v kateri se hlade, precej soli.

Srebrino lepo čistiš v vodi, v kateri kuhaš člupljen krompir.

Pepela od cigaret nikoli ne zametavaj, ker je dobro sredstvo za čiščenje šip, zrcal in kovinskih predmetov.

Linolej ostane dalj časa lep in se ne lomi, če ga namažeš mešanico olja in kisa v razmerju 1:1.

Madeže plesni in drugo nesnago odpravimo s pobeljenih sten, če jih drgnemo s sredico svežega belega kruha.

Če si jajca pretrdo skuhala, to še ni nič hudega. Položi jih za pol minute v mrzlo vodo, pa bodo postala mehkejša.

Kadar kuhaš krompir, prideni nekoliko pecilnega praška, pa bo krompir bolj močnat in bel. Staremu krompirju prideni sladkor, pa bo imel okus kot nov.

Brinjeve jagode niso dobre samo kot dodatek h kvaši za divjačino ali h kislemu zelju, ampak osvežijo tudi zrak v sobi. Na lopatici prinesemo žareče oglje ali žerjavico od drv, stresemo nanjo pest stlačenih brinjevih jagod ter stopimo z lopatico nekajkrat po sobi seni in tja. Para brinjevih jagod prežene zlasti po jedi ves neprijeten vonj. Prijeten vonj se razvije tudi, ako zažgeš samo brinjevo vejico, pa tudi, če vliješ žlico ostrega kisa na razbeljeno železo.

AVGUST ŠENOVA

57

„Kmečkoga kralja mi boš izdal?“ radostno vzklikne Gašper, ves presenečen; „naj bo! Podarim jim življenje in svobodo in jih povsem pomilostim, če mi predaš Gubca.“

„Prisezi pri krvi Kristusovi.“

„Prisežem pri krvi Kristusovi“, reče Alapič in dvigne tri prste.

„Evo me, vzemite me“, reče mirno vojvoda in vrže stran orožje, „Gubec sem jaz!“

„Ti?“ prebledi banov namestnik.

„Da, jaz sem začetnik vstaje, poglavar vojske in branitelj svobode.“

„Ali veš, kaj te čaka?“ ga vpraša Alapič.

„Vem; odpravimo se, vodi me, kamor te je volja.“

„Vedite ga na stubiški grad, a te kmete branite vsakega napada in žale besede.“

„Zbogom, bratje!“ se Gubec obrne k zadnjim junakom svoje čete, ki so s solznimi očmi poklekli okoli njega. „Vstanite, ker kleči se samo pred Bogom. Naša stvar je propadla, tako je pač bila višja volja. Bog je pravičen, ne klonite, ker svetli dan svobode bo naposled le napolnil; zdaj čas še ni dozorel. Jaz bom umrl, a vi živite, vrnite se med svoje, naš rod ne sme izumreti. Blagoslavljam vas in odpustite mi. Eno vas še prosim: zapuščam vam Jano, ubogo siroto, skrbite lepo zanjo. Ali boste?“

„Bomo! Bomo!“ odgovore kmetje in poljubljajo svojemu vojvodi roke.

„Zbogom, bratje! Zbogom, svoboda! Zbogom, draga moja zibel!“ vzklikne Gubec in se odtrga kmetom, ki se jočejo in ne morejo izpu-

stiti njegove roke. Potem se obrne k Alapiču in reče: „Gospod vodja, evo me, vodite me!“

Nad stubiško dolino se je po vrhovih razlivala sinja svetloba mesečine, širom obzorja bleščil sneg ko odeja iz diamantov, širom doline cveto po snegu krvave rože smrti. Šest ur sta se v tem dolu borili med seboj svoboda in nasilje, šest ur se je tu svetil prvi pramenček zavesti hrvaškega ljudstva in je — ugasnil. Hrvati so zadušili hrvaško svobodo. Ko pokošeni z enim samim zamahom orjaške kose leže na zemlji vrste mrtvih junakov — isti so jim obrazi, iste poteze, ista zibel, podobna noša in isto prekletstvo. S sinjim bleskom noči se meša rdeči požar vasi, iz katerih nosijo Uskoki svoj plen, skozi noč se razlega obupni krik onečaščenih žena, a drevje kraj pota nosi sredi zime nenavadno sadje: na vsaki veji visi od mraza odrevenel kmet, ki so ga obesili Uskoki.

Na gradu Stubici pa je veselo. Gospod Alapič pogošča častnike. S počrnelim obrazom sedi grhavec sredi pijane tolpe, polni čaše, poje in kriči pa slavi s plemenito kapljico zagorskega vina propast kmečke svobode. Gospod Alapič pogošča svoje častnike z rujnim vinom, svetlorjavo okusno pečenko, belim kruhom in kmečkimi dekleti, ki so jih Uskoki siloma privlekli s seboj v mesto. Vino teče, očesa plamene, pesem se razlega a pogažena nedolžnost ljudskih otrok kriči iz svetlih oken stubiškega gradu obupno do neba. Na pokopališču spe mrtvi ju-

naki, a ena duša živi. Na pragu cerkvice sedi Jana, v naročju ji počiva truplo zaročnika, ki ji ni bil usojen. In dekleta ga poljubljajo, objema, boža po laseh in mu skozi solze šepetajo v uho: „Moj, moj, moj!“

V stolpu stubiškega gradu je neko okno temno. Debelih železnih drogov se oprijemata dve močni roki, okovani v verige, a za njimi stmi v pusto mrtvaško polje blede lice — Gubec! Sliši gosposke pesmi in smeš in kmečki vik in jok. Solza zatrepče v njegovem očesu, oči dvigne k nebu in šepeta v temno noč:

„Srečne zlate zvezde! Tisoče in tisoče let zrete na svet, še tisoče in tisoče let boste nad njim sijale. Srečne ste zvezde, ker moja strto srce mi tiho šepetajo, da boste gledale tudi moje svobodno, srečno hrvaško ljudstvo.“

XXXVI

Medtem ko se je hrvaška gospoda zbirala, da zlomi kmečko burjo, se je vzdolž Save na štajerski strani dvigalo mesto za mestom. Zanos je vzburl slovensko kri, puntarska povodenj se je z visokimi valovi razlila po vsej deželi. Uprli so se kmetje v Blancah, v Rajhenburgu ni ostalo ničesar drugega ko trdne zidine grada, blizu Sevnice je stala na polju Iljina vojska, Boštanj so zažgali, Andrej Hribar je zanesel petelinje pero v Radeče, a kmetje grofa Lamperga so se pod svojim županom oborožili. Zaman jih je rotlj grajski upravitelj Janko Gvedič naj ostanejo gospodi zvesti in branijo grad. Tako meščani kakor kmetje so se udarili preko Zidanega

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
6.20 Jutanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes?
— 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Želje poslušalcev —
10.15 in 15.00 Šolska oddaja — 11.45 Za pode-
želsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert —
14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.
Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00,
20.00 in 22.00.

Sobota, 18. april

8.45 15 minut za našega malega poslušalca. Kar
športnika zanima — 10.45 Šolska oddaja — 11.00
Veder dopoldne — 14.30 Želi si kaj! — 15.15 Kul-
turno zrcalo tedna — 16.15 Mala filmska revija —
18.00 Benetke danes — 20.15 Športna poročila —
20.20 Opereta — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 19. april

7.15 Sonček čez hribček gre, pesmi v nebo do-
ne... — 8.10 Kmečka oddaja — 9.15 Domača
glasba — 10.00 Maša — 11.45 Godba na pihala —
14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 18.30 Sport in
glasba — 20.15 Športna poročila — 20.20 Radijski
oder.

Ponedeljek, 20. april

10.45 Iz ženskega sveta — Šolska oddaja —
11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slove-
nska poročila in objave. Teden in mi. Komorna
glasba — 20.15 Specialno za vas! — 20.45 Litera-
tura v ponedeljek.

Torek, 21. april

11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slo-
venska poročila in objave. Zdravniški vedež. Hodil
po zemlji sem naši... — 15.30 Za ženo in družino
— 18.30 Za našo vas — 18.45 Kmečka oddaja —
20.15 Opera.

Sreda, 22. april

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska oddaja
— 14.30 Slovenska poročila in objave. Pesmi jugo-
slovenskih narodov — 19.15 Vedra oddaja — 20.15
„Mi se peljemo s potovalnim uradom!“

Četrtek, 23. april

10.45 Veder dopoldne — 14.30 Slovenska poro-
čila in objave. Okrog ženitovanja — 20.15 Igra
plesni orkester Dumka.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radij-
ski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00,
22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 18. april

12.00 Igra orkester Radia Ljubljana — 13.50 Kul-
turni pregled — 14.00 Narodne pesmi — 16.20
Med glasbenim sporedom zanimivosti iz znanosti
in tehnike — 17.20 Za pionirje — 20.00 40 veselih
minut — 20.20 Igra plesni orkester Kurt Edelhagen
— 21.00 Glasbena kultura narodov Jugoslavije.

Nedelja, 19. april

8.00 O športu in športnikih — 9.40 Igrajo veliki
zabavni orkestri — 11.00 Od pravljice do pravljice
— 12.45 Želili ste — poslušajte! — 15.30 Za na-
še kmetovalce — 16.00 Narodne pesmi — 16.30
Radijska igra — 21.00 Glasbena kultura narodov
Jugoslavije.

Ponedeljek, 20. april

12.45 Narodne pesmi — 13.30 Novi filmi — 15.30
Šolska ura — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00
Okno v svet — 20.10 Koncert lahke glasbe.

Torek, 21. april

11.00 Šolska ura — 12.45 Med glasbenim spore-
dom zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.00
Umetne in narodne pesmi — 18.30 Kulturni pre-
gled — 20.00 Radijska univerza: Rak na pljučih —
20.15 Opere.

Sreda, 22. april

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 15.30 Zdravstve-
ni nasveti — 18.45 Slovenska pesem v priredbi
Franceta Marolta — 20.00 Radijska igra — 21.00
Glasbena kultura narodov Jugoslavije.

Četrtek, 23. april

13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev —
16.00 Oddaja za žene — 18.00 Partizanski napevi
— 18.40 Slovenske umetne pesmi — 20.10 Želimo
vas razvedriti — 21.00 Glasbena kultura narodov
Jugoslavije.

Še teden dni lahko odločate

Izrežite in takoj oddajte na pošto!

Odpošiljatelj:

Drucksache

znanka

30g

Bücherzettel

Želim, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal
v sedanji obliki dvakrat na teden.

Želim, da bi „Slovenski vestnik“ izhajal
enkrat na teden na 8 do 12 stra-
neh z mesečno slikovno pri-
logo.

Nezaželjeno prečrtajte!

Slovenski vestnik

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10/I.

SKLADIŠČE STRELIVA JE EKSPLODI- RALO V OKOLICI GLAVNEGA MESTA FORMOZE

Na veliko noč zjutraj je nastala
v Taipi v bližini glavnega mesta Formoze
v nekem skladišču streliva eksplozija.
Pri tem je bilo 25 oseb ubitih, 270 pa ranjenih.
En kilometer okoli so bile številne hiše hudo
poškodovane. Eksploziji je sledil požar, ki je
uničil 1200 ton eksploziva.

POGREŠANO LETALO V ALPAH

Britanski rekordni letalec Tom Haykow se
je v petek preteklega tedna v Münchenu
dvignil, da bi preletel preko Salzburga in
Koroške v Beograd, da bi postavil nov rekord
London—Beograd. Pet minut potem, ko se je
letalo zgubilo v megli, so še slišali radijske
signale. Od tega časa je letalec s svojim le-
talom pogrešan. Po poročilih domnevajo, da
so brnenje letala slišali na meteorološki postaji
na Dobraču, uro pozneje pa da so ga slišali
kmetje na Korenu. Vse iskanje reševalnih
skupin petih držav, Velike Britanije, Avstrije,
Italije, Jugoslavije in Združenih držav je bilo

URADNE OBJAVE

PREPOVEDANO RAZPEČAVANJE

Varnostna direkcija je na predlog Deželne-
ga mladinskega sveta za Koroško razpečava-
nje 1. zvezka Male knjižne serije „Texas-Ro-
man“ in sicer „Das andere Leben“ (Ku-Klux-
Klan) od Davisa Carterja v založbi in iz-
daji Založbe „AHV-Zeitschriften“, Pavlina
Alsdorf-Helm, Dunaj I., Domgasse 9, kakor
tudi vse zvezke iste serije, ki bodo izšli do
31. decembra 1953, na osebe pod 16 letom
starosti prepovedala. Ravno tako je prepove-
dala razpečevanje imenovanih knjig potom
cestnih prodajalcev in prodajalcev časopisov.

do doslej brezuspešno. V bližini Osojskega
jezera so našli dele nekega letala, pa se je
izkazalo, da so le ostanki letala, ki je strmo-
glavilo že med vojno. Nek smučar je sporočil,
da je na področju Großglocknerja opazil v
razdalji 2 km dele nekega razbitega letala. Za
točnejšo ugotovitev te najdbe se je dvignilo

V MEŽICO

Kakor smo že objavili, bo Zveza koroških partizanov ob proslavi 10. obletnice ustano-
vitve I. koroškega bataljona organizirala skupni izlet na „Prvo koroško partizansko srečanje“,
ki bo v nedeljo, dne 3. majnika, v Mežici.

Da bo mogoče izlet čim bolj brezhibno organizirati in pravočasno pripraviti, je potreb-
no, da se vsi, ki se želijo udeležiti proslave v Mežici, čimprej prijavijo in oddajo predpisane
dokumente za ureditev skupinskih potnih listov in viz. Zveza koroških partizanov bo v sodelo-
vanju z uredništvom Slovenskega vestnika zbirala prijave in prevzela skrb za ureditev vseh
potnih formalnosti, tako da udeležencem ne bo potrebno žrtvovati preveč časa in denarja za
urejevanje potnih dovoljenj.

Prijave udeležencev bodo sprejemali v naslednjih krajih

V Celovcu: uredništvo Slovenskega vest-
nika, Gasometergasse 10
V Železni Kapli: tov. Andrej Hauptmann
V Dobrlivesi: tov. dr. Luka Sienčnik
V Globasnici: tov. Matilda Košutnikova
V Veselah: tov. Janez Wutte-Luc
V Selah: Ogris Pepeca v gostilni pri Maleju
V Žužalčah: Galob Janez
V Kapli na Dravi: Urh Olipic

Na Obirskem: Boltežar Jože
V Št. Janžu v R.: Pepi Krasnik
V Kotmarivesi: Kristi Leutschacher
V Hodišah: Joško Piček.
V Škocijanu: tov. Milena Gröblacher
V Bilčovsu: tov. Hanzl Ogris
V Šmarjeti pri Pliberku: tov. Lipej
Kolenik
V Brnci: tov. Janez Galob, p. d. Mark

V nedeljo predpoldne pa še dodatno:

V Pliberku: tov. Lovro Potočnik v Brezni-
kovi gostilni
V Škofičah: tov. Kori Pörtsch.

V Šmihelju pri Pliberku: tov. Lójze
Krištof
V Št. Jakobu v Rožu: tov. Rado Janežič
v gostilni pri Šimeju

V soboto in nedeljo:

V Borovljah: tov. Andrej Wieser

Vsak udeleženec mora ob prijavi predložiti veljavni potni list, če tega nima, pa veljavno
osebno izkaznico („Identitätsausweis“). Le-ti morajo izpolniti in lastnoročno
podpisati takoimenovano „Eidesstattliche Erklärung“. Za mladoletne udeležence je potrebno
tudi privoljenje s podpisom staršev, na isti tiskovini, ki bo na razpolago na prijavnem mestu.
Za stroške tiskovin in potnih dovoljenj mora vplačati vsak udeleženec malenkostni znesek
5 šilingov.

Da bo mogoče pravočasno oskrbeti potrebna prevozna sredstva, je neobhodno po-
trebno, da se udeleženci prijavijo najkasneje do nedelje, 26. aprila 1953.

O podrobnostih odhoda (točni čas itd.) bomo udeležence izleta pravočasno obvestili.

mosta in Laškega, ter Gvediča, ki je bil prihitel
za njimi, zapodili nazaj. Šestega svečana je
500 Ilijinih ljudi prodrlo do štajerske Loke na
Savi. Neko krdelo je vdrlo v župnišče Jakoba
Releka na Slapu in odneslo iz kleti vino. Nešte-
ta množica se je zbrala, da se pridruži Hrvat-
tom. „Ni davkov, ni mitnine, ni tlake, ni go-
spode, svojji smol!“ je vzklikalo slovensko ljud-
stvo in plaho so se poskrili plačanci nemških
baronov. Še hujše je vzklopelo kmetstvo po
smrekovju štajerskih strmin ob Savi. Kozje, Pil-
štajn, Planina, Pišce, Kunšperk so se združili
v junaško tovarišijo in že je od strahu zadrhtel
mogočni celjski grad. Kremenjak kovač Pavle
Štere je dvignil v Planini sveto zastavo svobode
in tisoč grl je zagrmelo po slovenskih hribih
in dolinah geslo puntarjev: „Svoboda v imenu
božjema“, a razkačeno ljudstvo je planilo na svo-
je tirane. Iz male kovačnice v mestu Planini so
švigale iskre v nebo in, kakor bi trenili, se je
dvignil ves kraj. Tlačane samostana svetega Ju-
rija pod Gorami sta vodila Kašpar Martin in Jo-
že Skomin, pod gradom Herburgom je zbral
Krsto Custak, a v Pišceah je kuril kmete Filip
Višerič. Vsi so siti robovanja, ko gorski hudour-
niki so se zgrmili pod kovačev prapor vzklika-
joč: „Napočila je stara pravda! Hrvati gredo!
Z brati Hrvati pojdemo tudi mi!“ Zatrepetale
so začudene vitke jelke, na svoji skali se je spla-
šil orel, stari kristalni snežniki so živeje zableš-
čali izpod davnega jarma, ker je kazalo, da bo
burja odpihnila z njih vsa kamnita gosposka
gnezda, da bo zasvetila zora, ko je Ludovik Po-
savski zmlel Franke in da napočijo zlati dnevi

Sama, zakaj daleč nad snežnim valovjem go-
ra, daleč iz temnega zelenja jelovih gozdov se
razlega čarobni vzklik: „Svoboda!“

Pobožne menihe v samostanu svetega Jurija
pod Gorami se opoldne dne 5. svečana 1573 po-
loti velik strah. Bilo je ravno opoldne in redov-
niki so sedeli za dolgo mizo refektorija*, krepča-
li telo z zlato kapljico ljutomerčana, dušo pa z
„Življenjem svetnikov“, ki ga je bral, sedeč ob
veliki žareči peči mlajši brat.

Kar prihiti v refektorij, bled ko zid, debeli
brat vratar in iztisne iz ust nad lepo okroglim
podbradkom:

„Častiti bratje, kmetje iz Planine gredo na
nas! Reši nas Bog peklenske sile!“

Opatu pade iz rok nož, s katerim je pravkar
rezal hlebec, nato nadene na belo glavo črno
kapuco in šatra k vratom samostana, pred kate-
rimi je slišal oglušujoči hrušč in trušč, ter po-
gleda skozi lino ven. Četa oboroženih kmetov
se je gnetla pred samostanom, a načeloval jim
je čemerem, sajast možak. Klobuk je nosil na
pošev, na njem pa se trese petelinje pero; moč-
ni život je bil odet v lep sobolji kozuh s črno
svileno podlogo, a na prsih se mu beli platen
odet v razdrapan plašč deželnih brambovcev,
s širokim kmečkim klobukom na glavi, za njim

* Tako se imenuje v samostanih skupna
jedilnica.

pa hrumi krdelo, ki maha s sekirami, kosami,
sabljami in puškami. Možak stopi na kamen in
spregovori:

„Bratje, pred sto leti so se dvignili vaši dedje
in s pestjo zapretili gosposkim gradovom: pom-
nite, mi nismo pseta, čeprav tudi nismo go-
spoda. Vrnite nam staro pravdo! Toda gospoda
se je režala in naše dede paklala. Danes pih
drugačen veter. Danes ne dvigamo pesti, ampak
železni bat, ker prihaja nam v gosti Hrvat,
naš brat. Če ste babe, vrzite puške v stran in
poklekните pred gosposkim bičem! Če ste mož-
je, otresite verige, nabrusite sablje in zlopite
gosposki bič!“

„Zlomimo bič! Dvignimo bat!“ se je razlega-
lo širom gora in okoli samostana.

„Dobro! Odprite“ zavpije vodja Pavle Šterc
in udari z batom po vratih. Opat stopi predenj
drhte.

„Kaj želite, otroci?“ vpraša starec.

„Nič slabega“, odgovori kovač, „ne bomo se
dotaknili vašega posvečenega doma, niti ne bo-
mo zažgali vaših pristav. Ni se vam treba nas
bati. Prišli smo, da spuntamo ljudstvo po teh
hribih. Naj je svoje, naj ne bode zasuznjeno.
To ukazuje tudi gospod Bog, kajne, prečastiti
oče? Svobodnega je ustvaril Adama. Dosti je
davkov in tlake. Sedaj smo prelomili z gospodo.
Vi pa, če ste res ljudje božji, če ste naše krvi,
povzpnite se na prižnico in povejte na glas:
Bog hoče, da se ljudstvo samo svoje! In da ve-
ste, zakaj smo prišli, prišli smo, ker smo lačni
in žejni. Velika je vaša kuhinja, široka vaša klet.
Ne ropamo — vljudno vas prosimo. Razdelite

hrane in pijače ljudem, ki se pripravljajo na pot
v Planino, odkoder sem prišel k njim. Tjakaj pri-
dejo tudi Hrvati!“

Opat ukrene vse potrebno in začne razdelje-
vati kruha, mesa in pijače ter ne reče nič. Kmet-
je, ki so sedli po tleh, so še dolgo pili dobro klo-
štrsko vino in peli: „Zlomimo bič, dvignimo
bat, z nami gre Hrvat, naš brat!“ Daleč se je
razlegalo petje po hribih in gričih ter se spet
odbijalo od samostanskih zidov, za katerimi so
patri tiho šepetali molitve.

Ko je že napočila noč, je kovač dvignil bat,
razdrapani bobnar je na vse kripljé zabobnal.
Pavel Štere pa je rekel:

„Zbogom prijatelji! Grem naprej. Vi pa po-
spite, rano zjutraj pa se odpravite v Planino.“

V štajerskem mestu Planini, nedaleč od Koz-
jega, buči ljudstvo v nizki široki sobi vaške
krčme, sredi katere visi s stropa svetilka. Sami
Slovenci so, visoki ljudje v dolgih kozuhih,
dolga ostrta lica pod kučmami. Pijejo vino iz
majolik, udarjajo z dlanjo po mizah in čakajo
vojvodo kovača, ki je bil odšel spuntati kraj
pri svetem Juriju.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc
Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec,
Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino
odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck-
und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. —
Dopisij naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2
Postschließfach 17.